

BARNNS MOTORISKA UTVECKLING I FÖRSKOLAN

– EN STUDIE OM FÖRSKOLLÄRARES ARBETE I UTOMHUSMILJÖER
OCH VID RISKFYLLD LEK

Grundnivå
Pedagogiskt arbete

Hanna Karlsson
Johanna Wade

2023-FÖRSK-G65

HÖGSKOLAN I BORÅS

Program: Förskolläraryrket 210 hp

Svensk titel: Barns motoriska utveckling i förskolan- En studie om förskollärares arbete i utomhusmiljöer och vid riskfylld lek

Engelsk titel: Children's motor development in preschool- A study on preschool teacher's work in outdoor environments and at risky play

Utgivningsår: 2023

Författare: Hanna Karlsson och Johanna Wade

Handledare: Anita Eriksson

Examinator: Daniel Bozi

Nyckelord: Förskola, motorisk utveckling, utomhusmiljö, riskfylld lek, förskollärare

---

Sammanfattning

Barns motoriska utveckling är en viktig del av arbetet i förskolan. I Läroplan för förskolan, Lpfö 18 (Skolverket 2018, s. 9) står det att förskolans uppdrag är att utmana och främja barns motoriska utveckling och lärande i varierande miljöer. Den forskning som undersökt barns motoriska utveckling i utomhusmiljöer och vid riskfylld lek är bristfällig, vilket innebär att mer forskning inom området behövs. Därav är syftet med denna studie att undersöka hur förskollärare arbetar i utomhusmiljöer och hur riskfylld lek används för att främja barns motoriska utveckling. Studien har genomförts med den kvalitativa metoden self-report, där förskollärare besvarat nio frågor via e-post. I studiens resultat framkommer det att förskollärarna anser utomhusmiljön som betydelsefull för barns motoriska utveckling. Det framgår dessutom att när barn får möta varierande miljöer och leka med olika material främjas deras motorik. Förskollärarna lyfter fram vikten av närvarande, medforskande och stöttande pedagoger när barn utvecklas motoriskt i utomhusmiljöer. Resultatet visar även att förskollärarna anser att riskfylld lek är gynnsamt för barns motoriska utveckling, då de utmanas i olika rörelseaktiviteter vilket främjar deras motorik.

Abstract

Children's motor development is an important part of the work in preschool. In the Swedish Curriculum for the preschool, Lpfö 18 (Skolverket 2018, p. 9) it is stated that the preschool's mission is to challenge and promote children's motor development and learning in varying environments. Previous research that has studied children's motor development in outdoor environments and at risky play is inadequate, which means that more research in the area is needed. Hence, the purpose of this study is to investigate how preschool teachers work in outdoor environments and how risky play is used to promote children's motor development. The study has been conducted using the qualitative method self-report, where preschool teachers answered nine questions via e-mail. The results of the study show that preschool teachers consider the outdoor environment to be important for children's motor development. It also appears that when children encounter varying environments and play with different materials, their motor skills are promoted. The preschool teachers highlight the importance of present, co-researching and supportive teachers when children develop motor skills in outdoor environments. The results also show that preschool teachers consider risky play to be beneficial for children's motor development, as they are challenged in various activities which promotes their motor skills.

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Syfte och frågeställningar	4
3. Bakgrund och tidigare forskning	4
3.1 Läroplan för förskolan	4
3.2 Begreppsdefinition	4
3.3 Litteratur och tidigare forskning	5
3.3.1 Utomhusmiljöns betydelse för barns motoriska utveckling.....	5
3.3.2 Pedagogers inställning och förhållningssätt till utomhusvistelsen	6
3.3.3 Riskfylld lek i utomhusmiljöer	7
3.4 Teoretiska utgångspunkter	9
3.4.1 Sociokulturell teori.....	9
4. Metod	10
4.1 Val av metod	10
4.2 Urval	10
4.3 Genomförande.....	11
4.4 Forskningsetik.....	12
4.5 Reliabilitet och validitet.....	12
4.6 Analys	13
5. Resultat	13
5.1 Förskollärares arbete för att utmana och främja barns motoriska utveckling utomhus.....	13
5.2 Utomhusmiljöer och material barnen erbjuds för att utmanas motoriskt	15
5.3 Riskfylld lek, en del av arbetet för att främja barns motoriska utveckling.....	17
5.4 För- och nackdelar förskollärare ser med riskfylld lek.....	18
6. Diskussion.....	19
6.1 Förskollärares arbete för att utmana och främja barns motoriska utveckling utomhus.....	19
6.2 Utomhusmiljöer och material barnen erbjuds för att utmanas motoriskt	20
6.3 Riskfylld lek, en del av arbetet för att främja barnens motoriska utveckling	21
7. Metoddiskussion	22
8. Didaktiska konsekvenser	23
Referenser	24
Bilagor.....	27
Bilaga 1	27
Bilaga 2	28
Bilaga 3	29
Bilaga 4.....	30

1. Inledning

Utomhusvistelse är en central del av barns vardag i förskolan. I Läroplan för förskolan, Lpfö 18 (Skolverket 2018, ss. 9, 13) beskrivs att barn ska få vara motoriskt aktiva med möjlighet till utomhusvistelse i varierande miljöer. Det beskrivs också att förskolans uppdrag är att barn ska få uppleva rörelseglädje, möjligheter till motorisk utveckling samt känna tillit till sina egna motoriska förmågor. Även i forskning och litteratur betonas vikten av att barn får vistas i olika utomhusmiljöer eftersom det stärker deras motoriska förmåga. Andersson och Fagerström (2020, ss. 7, 16) förklarar att barn i utomhusmiljön får goda förutsättningar att utveckla sina motoriska förmågor. Vidare beskrivs även att när barn utmanas i fysiska aktiviteter främjas deras motoriska färdigheter samt att tilliten till den egna förmågan stärks. Sollerhed, Lindfors, Arnrup och Myhr (2023) beskriver att miljöerna i förskolan är väsentliga för att barn ska utvecklas motoriskt. Miljöerna ska vara inspirerande och utmanande samt bjuda in till rörelse där barn ska få möta varierande miljöer både på förskolans gård och i naturen. Vidare betonas att det är viktigt med tillåtande pedagoger i barns möte med utomhusmiljöerna. I forskningsresultat från Obee, Sandseter, Gerlach och Harper (2021) framgår det att när barn leker riskfyllda lekar så utvecklas deras motorik. De fann även att barn stärker sitt självförtroende och därmed tillit till sin egen motoriska förmåga i den riskfyllda leken. Detta bidrar då till att barn vågar prova olika motoriska aktiviteter, vilket resulterar i att de utmanas och utvecklar sin motorik.

Med utgångspunkt i skrivningarna i Läroplan för förskolan, Lpfö 18, forskningsresultat och litteratur så har vår nyfikenhet väckts vad gäller barns motoriska utveckling i utomhusmiljöer samt hur riskfylld lek kan gynna barns motoriska utveckling. Detta eftersom barn ska få tillfällen att utvecklas, utmanas och erbjudas möjligheter till motoriska aktiviteter och riskfyllda lekar i förskolans utomhusmiljöer. Pedagogers arbete med hur de ska förhålla sig till att barn utvecklas motoriskt i utomhusmiljöer och i den riskfyllda leken är inte självklar. Den tidigare forskning som gjorts visar inga tydliga svar kring detta, därför har vi valt att fördjupa oss i kunskapsområdet och forska vidare om ämnet. Fokus i denna studie ligger därav på förskollärares arbetssätt och hur de möjliggör för att barn ska utvecklas motoriskt i olika utomhusmiljöer och hur riskfylld lek används på förskolan. Därmed vill vi med denna studie undersöka hur förskollärare arbetar och utmanar barn i deras motoriska utveckling i olika utomhusmiljöer, samt ta reda på hur förskollärare implementerar riskfylld lek i arbetet med barns motorik. Vi vill även att studien ska synliggöra vad riskfylld lek kan innebära för barns motoriska utveckling. Vår förhoppning är att studien ska bidra till mer och fördjupad kunskap, inspiration samt diskussion om hur utomhusmiljöer och riskfylld lek kan användas men även inverka på barns motoriska utveckling.

2. Syfte och frågeställningar

Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur förskollärare arbetar i utomhusmiljön och hur riskfylld lek används för att främja barns motoriska utveckling.

Frågeställningar

Hur arbetar förskollärare utomhus för att utmana barn i deras motoriska utveckling?

Vilka utomhusmiljöer erbjuder förskollärare barn så att de kan utmanas och utvecklas motoriskt?

Hur använder förskollärare riskfylld lek för att främja barns motoriska utveckling?

Vilka för- och nackdelar beskriver förskollärare att det kan finnas med riskfylld lek?

3. Bakgrund och tidigare forskning

I detta avsnitt presenteras styrdokumentet Läroplan för förskolan, Lpfö 18. Därefter förklaras begreppen utomhusmiljö, barns motoriska utveckling och riskfylld lek samt sätts i relation till vår studie. Sedan redogörs för litteratur och tidigare forskning rörande barns motorik och riskfylld lek. Vidare lyfts studiens teoretiska utgångspunkt fram, vilket är den sociokulturella teorin.

3.1 Läroplan för förskolan

Läroplan för förskolan är ett styrdokument som används i förskolan av förskollärare, pedagoger och rektorer. Styrdokumentet innefattar mål och riktlinjer som ska ligga till grund för det dagliga arbetet och genomsyra förskoleverksamheten. I Läroplan för förskolan (Skolverket 2018, ss. 7, 9, 11) lyfts det fram att barn ska erbjudas aktiviteter i olika naturmiljöer. Vikten av fysiska aktiviteter beskrivs även där barn ska få möta och få förutsättningar till att utmanas i varierande, utmanande och inspirerande miljöer utomhus. Utomhusmiljöerna ska dessutom bidra till att barn får förutsättningar och möjligheter till aktiviteter och lekar som gynnar deras motoriska utveckling. Därefter förklaras att barns intresse för fysiska aktiviteter är sammankopplat med att de får erfara rörelseglädje.

I Läroplan för förskolan (Skolverket 2018, s. 13) finns skrivelser som handlar om förskolans uppdrag i att utmana barns motorik. Ett av dessa mål är följande:

Förskolan ska ge varje barn förutsättningar att utveckla motorik, koordinationsförmåga och kroppsuppfattning samt förståelse för hur viktigt det är att ta hand om sin hälsa och sitt välbefinnande.

(Skolverket 2018, s. 13)

3.2 Begreppsdefinition

Utomhusmiljö

Begreppet utomhusmiljö innefattar i denna studie, förskolans gård och andra miljöer som barnen vistas i utomhus under sin förskolevardag.

Barns motoriska utveckling

Andersson och Fagerström (2020, s. 29) förklarar att motorik är ett begrepp som används och kopplas till rörelse. Osnes, Skaug och Eid Kaarby (2012, ss. 101–102) lyfter fram att motorik är indelad i fin- och grovmotorik. De menar att finmotoriska rörelser ofta är kopplade till händerna och dess rörelser och att grovmotoriken är kopplad till större rörelser där de större muskelgrupperna används, vilket bland annat sker när barnen springer och hoppar. I vår studie

används dessa förklaringar på motorik genom att vi precis som Andersson och Fagerström kopplar motorik till rörelse. Vi använder oss även av Osnes, Skaug och Eid Kaarby definition av fin- och grovmotorik.

Riskfylld lek

Axelsson (2023, ss. 8, 28) beskriver riskfylld lek och förklarar att det kännetecknas av erfarenheter, interaktion med andra i omvärlden samt genom användning av redskap. Vidare förklaras att för att barn ska utmanas och utvecklas är det betydande att de vågar ta risker. Detta då det gynnar dem i deras utveckling samt att de får tillit till sin egen förmåga. Om pedagogerna ständigt stoppar barns lek kan det resultera i att barnen inte vet vart gränserna går. Detta kan bidra till att barnen inte får förmågan att veta när leken blir för farlig eller när det är dags att avbryta. Axelssons (2023) förklaring av riskfylld lek är en av de aspekter vi tagit i beaktande då vi skriver om riskfylld lek i studien.

3.3 Litteratur och tidigare forskning

I följande avsnitt kommer kategorierna: Utomhusmiljöns betydelse för barns motoriska utveckling, pedagogers¹ inställning och förhållningssätt till utomhusvistelsen och riskfylld lek i utomhusmiljöer att presenteras samt relateras till litteratur och tidigare forskning.

3.3.1 Utomhusmiljöns betydelse för barns motoriska utveckling

Av både forskningsresultat och litteratur framgår att för att barns motorik ska utvecklas så är utomhusmiljön barn möter betydelsefull. Niemistö et al. (2019) har undersökt barns motoriska utveckling och livsmiljö utifrån en kvantitativ metod med enkäter. Svaren från enkäterna sammanställdes sedan med tabeller för att finna samband mellan olika undersökta variabler som exempelvis tid barn vistas utomhus och barns motoriska kompetens. Deltagande i studien var 945 barn och vårdnadshavare vilka var bosatta i städer och på landsbygden. Utifrån enkätsvaren framgår det i studiens resultat att miljön barn vistas i är av betydelse för deras motoriska utveckling. Miljöer som exempelvis består av kullar, träd och buskage är viktiga aspekter eftersom det bidrar till att barn får utmanas motoriskt. I likhet med Niemistö et al. (2019) resultat visar resultat från Kemple, Oh, Kenney och Smith-Bonahue (2016) att barn utvecklar motoriska färdigheter i utomhusmiljöer. Resultat har framkommit genom en forskningsöversikt där de har studerat hur lek i utomhusmiljöer bidrar till barns motoriska utveckling. Även Andersson och Fagerström (2020, s. 82) lyfter fram att utomhusmiljön kan bidra till att barn utmanas och stimuleras motoriskt, där de kan öva sin motorik genom att exempelvis balansera på stockar eller hoppa från stenar. Ohlsson (2021, s. 45) poängterar att barn ska få möta en varierande och utmanande utomhusmiljö som inkluderar skogsmaterial. Ifall förskolegården inte är utmanande så är det betydelsefullt att barnen får möta andra miljöer i naturen. Vidare belyser Ohlsson (2021, s. 21) att barns motorik utvecklas och utmanas när de erbjuds möjligheter till utomhusvistelse. Därefter förklaras att när barn får vistas i naturen så har de en större möjlighet att röra hela kroppen.

Mårtensson (2004) har undersökt hur utomhusmiljön främjar barns motoriska utveckling genom aktivitetskartor, observationer och intervjuer. Aktivitetskartor innebär att pedagogerna för anteckningar över var barnen befinner sig på förskolans gård. Studien utfördes på två olika förskolor varav en var i stadsmiljö och den andra på landsbygden. Syftet med studien var att undersöka hur den fysiska miljön i förskolan används av barn. Resultatet visar att utomhusmiljön är en plats där barn utvecklas genom fysisk aktivitet, både i utomhusmiljöns öppna ytor och där

---

¹ Begreppet pedagog används i avsnittet om litteratur och tidigare forskning, då det i forskning och litteratur utgått ifrån olika personalgrupper i förskolan och inte endast specifikt förskollärare.

det finns ojämn terräng. Resultatet visade även att utomhusmiljöer främjar barns motoriska utveckling eftersom barn har mer rörelsefrihet utomhus. I likhet med Mårtensson (2004) belyser Ericsson (2005, s. 123) att miljön är betydande för barns motoriska utveckling. Ericsson (2005) lyfter även fram att öppna ytor kan vara betydelsefullt för att barn ska kunna utvecklas motoriskt. De öppna ytorna ger möjligheter till lek som inkluderar motoriska övningar där barnen bland annat får tillfällen att springa och hoppa. Andersson och Fagerström (2020, s. 72) lyfter fram att det kan vara utmanande för pedagoger att skapa miljöer där barnen uppmuntras att vara självständiga och där pedagoger inte sätter stopp för deras utforskande. Olsson (2015, ss. 10–11) förklarar att det sällan läggs stor vikt vid att bygga ut förskolornas utomhusmiljöer och att gårdarnas naturliga delar med exempelvis buskage och träd ofta ersätts med lekredskap som är fabricerade. Vidare beskrivs att det är betydande för barns motoriska utveckling att de får möjlighet till fysisk aktivitet i varierande miljöer där de både kan undersöka och utmanas. I likhet med Olsson (2015), Mårtensson (2004) och Ericsson (2005) belyser Brage och Linde (2015, s. 11) att när barn vistas i olika utomhusmiljöer utvecklas deras grovmotorik. Detta genom att de får möta varierande och ojämna underlag i naturen som exempelvis terränger, skog och bergsområden.

Copeland, Kendeigh, Saelens, Kalkwarf och Sherman (2012) har genom fokusgruppsintervjuer undersökt vilka fördelar pedagoger ser med motorisk aktivitet utomhus. Av studiens resultat framgår det att pedagogerna ansåg det betydande för barn i förskolan att få utmanas motoriskt. De nämner exempelvis klättring och koordinationsövningar som betydelsefulla aspekter för barns motoriska utveckling. Vidare beskrivs att pedagogerna noterat att när barn utvecklar grovmotoriska färdigheter i tidig ålder bidrar det ofta till att de blir mer självsäkra och klarar av motoriska utmaningar i större utsträckning. Även Ohlsson (2021, s. 45) understryker att rörelse är nödvändigt eftersom det påverkar barns motorik och koordinationsförmåga. Rörelsens betydelse belyser även Günseli och Güzin (2017) som har utfört en kvantitativ undersökning baserad på en kvasiexperimentell design. Under studien utbildade forskarna pedagoger i utomhusaktiviteter som bland annat bestod av varierande rörelser såsom hoppa jämfota mellan vissa avstånd, kasta föremål och låta barnen öva sin balans med olika övningar. I studien deltog 35 barn som under en tio veckors period fick delta i utomhusaktiviteter. Till undersökningen använde forskarna ett observationsformulär för att studera barns kognitiva, språkliga, motoriska, sociala och emotionella utveckling i de genomförda utomhusaktiviteterna. Av forskningsresultatet framgår vikten av att pedagoger använder sig av utomhusaktiviteter tillsammans med barnen. Detta då det bidrar till barns kognitiva, språkliga, motoriska, sociala och emotionella utveckling.

3.3.2 Pedagogers inställning och förhållningssätt till utomhusvistelsen

Barns möjligheter till utomhusvistelse är beroende av pedagogers inställning och förhållningssätt. Vikten av närvarande och medforskande pedagoger i utomhusmiljön är dessutom betydande för barns motoriska utveckling, detta framgår både i litteratur och forskning. I Copeland et al. (2012) forskningsresultat betonas att pedagogers inställning och engagemang påverkar hur ofta barn får vistas utomhus och vara fysiskt aktiva. Ifall pedagoger hade en positiv inställning till utomhusvistelse där de ansåg det gynnsamt för barns motoriska utveckling, välmående och interaktion, så fick barnen möjligheter till mer utomhusvistelse. Var pedagogers inställning i stället negativ, kunde faktorer som exempelvis väderförhållande, påklädning av ytterkläder eller att barn ansågs vara mer högljudda i utomhusmiljön bidra till mindre utomhusvistelse. Även Niemistö et al. (2019) lyfter fram pedagogers inställningar till utomhusvistelse. Studiens forsknings slutsats visar att pedagogers förhållningssätt, kunskaper om utomhuslek och vilka fördelar det har för barns utveckling är betydande aspekter för att barn ska få vistas i utomhusmiljöer. Även Andersson och Fagerström (2020, ss. 24, 29, 85) betonar att pedagogers förhållningssätt, engagemang och vilja är grunden till att barn ska få möta en utomhusmiljö där lärande kan ske samt där de både kan stimuleras och utmanas i att vara fysiskt aktiva. Dessutom poängteras att pedagoger har en avgörande roll. Pedagoger ska ge barnen förutsättningar och möjliggöra så att de får ägna sig åt fysisk aktivitet med motoriska övningar. I likhet med Niemistö et al. (2019) och Andersson och Fagerström (2020) betonar Gustavsson (2021, ss. 124, 129) och

Ericsson (2005, s. 160) vikten av närvarande pedagoger för att barnen ska kunna utmanas och utvecklas motoriskt. Gustavsson (2021) förklarar att barn behöver medforskande pedagoger som stöttar i deras motoriska lärande så att de ska kunna utmanas. Därtill förklaras att pedagoger kan utmana barn med fysiska aktiviteter genom att exempelvis utforma hinderbanor med stubbar och rep där barn får öva sin balans och sina motoriska färdigheter. Detta kan bidra till att barnen får tillfälle att utvecklas och lära sig nya färdigheter tillsammans med en stöttande pedagog. Ericsson (2005) menar att barn i stor utsträckning vill utmanas och utvecklas genom att prova på aktiviteter de ännu inte behärskar. Pedagoger har då en betydande roll i att vara medforskande och att ge barn tillräckligt med tid till att prova och utveckla sina rörelser. Vidare beskriver Ericsson (2005, ss. 132–133) att pedagoger har en viktig roll att medverka i barns lek och skapa förutsättningar för barnen, vilket ger positiva erfarenheter av rörelse. Därefter förklaras att pedagoger behöver stötta de barn som inte visar intresse för motoriska aktiviteter. Detta kan ske genom att arbetslaget planerar aktiviteter där barnen får utmanas och utvecklas motoriskt, då förskolan är en plats där barn ska erbjudas dessa förutsättningar.

3.3.3 Riskfylld lek i utomhusmiljöer

Gemensamt för den forskning och litteratur vi har tagit del av är att barns motoriska utveckling främjas och utvecklas av riskfyllda lekar i varierande utomhusmiljöer. Axelsson (2023, ss. 8, 28) beskriver riskfylld lek och förklarar att det kännetecknas av erfarenheter, interaktion med andra i omvärlden samt genom användning av redskap. Vidare förklaras att för att barn ska utmanas och utvecklas så är det betydande att barn vågar ta risker. Detta då det gynnar dem i deras utveckling samt att de får tillit till sin egen förmåga. Om pedagogerna ständigt stoppar barns lek kan det resultera i att barnen inte vet vart gränserna går, vilket kan bidra till att de inte erhåller förmågan att veta när leken blir för farlig eller när det är dags att avbryta. Sandseter (2007) har genom kvalitativa observationer och semistrukturerade intervjuer undersökt barns riskfyllda lek. Syftet var att synliggöra barns rätt till riskfylld lek och för att kunna kategorisera den riskfyllda leken. Undersökningen av barns lek resulterade i sex kategorier kopplat till riskfylld lek, dessa är: Lek från höga höjder, lek i hög hastighet, lek med farliga verktyg, lek vid farliga naturelement och grovlek samt lek där barn kan gå vilse eller försvinna. Lek från höga höjder var exempelvis vid klättring, kategorin lek i hög hastighet beskrivs förekomma då barnen springer eller cyklar i hög hastighet. Lek med farliga verktyg var när barn bland annat använde sågar eller knivar. Kategorin lek vid farliga naturelement innefattade att barn leker nära vatten, eld eller klippor där de kan ramla i eller falla ifrån dessa naturelement. I kategorin grovlek förklaras att barn exempelvis fäktades med pinnar eller brottades och kategorin lek där barnen kan gå vilse eller försvinna innebar att barn utforskar nya områden på egen hand där risk för försvinnande fanns. I forskningsresultatet framkom även att en av pedagogerna som deltog såg dessa kategorier som betydande för att kategorisera riskfylld lek, samt att kategorierna var en del av arbetet på förskolan.

I McFarland och Laird (2018) studie utfördes en onlineundersökning med kvantitativa och kvalitativa frågor där både pedagoger och vårdnadshavare deltog. Syftet med studien var att få en förståelse för pedagogers och vårdnadshavares inställningar och förhållningssätt gentemot barns möjligheter till riskfylld lek i förskolans utomhusmiljöer. I studiens resultat framgår det att merparten av pedagogerna och vårdnadshavarna ansåg att riskfylld lek var betydelsefullt för barns utveckling av motoriska färdigheter. Ytterligare ett resultat som påvisades var fördelarna med riskfylld lek, vilket var att barnen i riskfylld lek får möjligheter att utveckla sina motoriska färdigheter genom fysiska utmaningar i utomhusmiljön. Brussoni, Olsen, Pike och Sleet (2012) har med en forskningsöversikt undersökt relationen mellan barns utveckling, lek och riskfylld lek i utomhusmiljön. Syftet med studien var att diskutera hur barn kan använda sig av riskfylld lek på ett säkert sätt. En slutsats forskarna drar av forskningsöversikten är att barn som begränsas i utomhusleken kan hindras i den fysiska utvecklingen, därav har barn ett behov av riskfylld lek under sin utomhusvistelse. Detta då det ger barn tillfällen att lära sig och erhålla nya erfarenheter när de leker riskfyllda utomhuslekar.

Obee, Sandseter, Gerlach och Harper (2021) har utfört en undersökning med syfte att synliggöra vilka sociala faktorer som har en inverkan på barns möjlighet till riskfylld lek i förskolan. Metoden som använts i undersökningen var observationsanteckningar och semistrukturerade intervjuer, medverkande i undersökningen var 28 barn, fyra pedagoger och fem vårdnadshavare. Av forskningsresultatet framgår det att barn ska ges möjligheter och tillfällen till misslyckanden för att utvecklas. Vidare beskrivs fördelar med riskfylld lek, vilket är att barn bland annat utvecklar sina förmågor för riskbedömning, självförtroendet stärks och de motoriska färdigheterna utvecklas.

I Liu och Birkeland (2022) studie har semistrukturerade intervjuer utförts med tio pedagoger från Norge och Kina för att synliggöra skillnader och likheter mellan pedagogers åsikter gällande riskfylld lek. Syftet med studien var att undersöka vad riskfylld lek innebär och hur pedagoger uppfattar riskfylld lek utifrån olika kulturer. I studiens resultat framgår det att norska pedagoger är mer engagerade i barns lek, medan kinesiska pedagoger är närvarande men inte engagerade i leken. I resultatet framgick även att de kinesiska pedagogerna upplevde brist med stöd från vårdnadshavare och rädsla för barns utövande av riskfyllda lekar. Detta medförde att de kinesiska barnen inte ägnade sig åt riskfylld lek i lika stor utsträckning som de norska barnen. De norska pedagogerna uttryckte även de en viss rädsla med riskfylld lek, pedagogernas rädsla var dock inget hinder utan barnen fick ändå utöva riskfyllda utomhuslekar. En slutsats av forskningen är att samtliga pedagoger från båda länderna definierar riskfylld lek som fysiskt utmanande för barn samt att pedagogernas roll är att uppmuntra, skydda och stötta barnen i den riskfyllda leken. Även i Coe (2017) undersökning framgår vikten av stöttande pedagoger. Coe (2017) har utfört en undersökning med en pedagog och fyra barn där kvalitativa metoder, observationer, fotografier och semistrukturerade intervjuer använts för att ta reda på mer om barns säkerhet vid riskfylld lek. I forskningsresultatet framgår utomhuslek som betydelsefullt för barns utveckling samt att barn ska få möjlighet till att vistas utomhus där fysisk aktivitet erbjuds. En slutsats forskaren drar är att pedagoger behöver vara stöttande i barnens utforskande kring riskfylld lek i utomhusmiljön. Axelsson (2023, ss. 30–31, 50, 55) förklarar att barn blir medvetna om deras fysiska förmågor när de utövar riskfylld lek. Vidare beskrivs att utomhusmiljön är betydelsefull för att barn ska utmanas i den riskfyllda leken. I utomhusmiljön får barn möta varierande och naturliga miljöer där exempelvis stenar, träd och stubbar erbjuds. Barnen får även möjligheter att leka med material från naturen vilket kan bidra till intresseväckande aktiviteter. Lilla (2022) har undersökt riskfylld lek genom semistrukturerade intervjuer, observationer och videoinspelningar av barns lek i utomhusmiljöer. Ett resultat forskaren fann var att merparten av pedagogerna såg riskfylld lek som positiv då barn tar sig an nya utmaningar. Under studiens gång ändrades förskolans utomhusmiljö så att riskfylld lek kunde implementeras. Pedagogerna i studien menade att den nya miljön i förskolan bidrog till att barns fysiska, sociala och språkliga utveckling främjades. I studiens resultat framgår dessutom att pedagogerna till största del hade en positiv inställning till den nya miljön kopplat till den riskfyllda leken, det fanns dock inslag av oro ifrån pedagogerna som att barn exempelvis skulle skada sig. Pedagogernas oro kan även ses i likhet med Liu och Birkeland (2022), Axelsson (2023) och Bilton (2020). Axelsson (2023, s. 27) menar att det finns risker i den riskfyllda leken där barn exempelvis kan skadas, vilket kan vara en oroväckande faktor hos vuxna. Även i Biltons (2020) studie framgår det att samtliga tio pedagoger som intervjuades visade oro gällande barns säkerhet kring riskfylld lek, likväl visade ändå resultatet att pedagogerna hade en positiv inställning till riskfylld lek.

3.4 Teoretiska utgångspunkter

I detta avsnitt kommer den sociokulturella teorin och begreppen den proximala utvecklingszonen och mediering att förklaras.

3.4.1 Sociokulturell teori

När det gäller val av teoretisk utgångspunkt har vi gjort som Stukat (2011, s. 124) förespråkar, det vill säga valt en teori som är lämplig utifrån studiens syfte och frågeställningar. Därav valdes den sociokulturella teorin till vår studie. Jensen (2013, s. 74) lyfter fram den sociokulturella teorin vilken härstammar från den rysk-judiska psykologen Lev Vygotskij som levde mellan 1896–1934. Under sin livstid studerade Vygotskij bland annat barns utveckling och pedagogik. Elfström, Nilsson, Sterner och Wehner- Godeè (2014, s. 31) beskriver den sociokulturella teorin som innebär att människan är i en ständig lärprocess och därigenom erhålls nya kunskaper och erfarenheter kontinuerligt både enskilt och i samspel med andra individer. Vidare beskrivs att Vygotskij ansåg interaktion och språket som en grundläggande faktor vid lärande. Säljö (2014, s. 37) lyfter även fram att kommunikation är en central aspekt inom det sociokulturella perspektivet. Detta då kommunikationen är en bidragande faktor till att barn får utökade färdigheter och blir medvetna om nya kunskaper. Williams (2020, s. 45) beskriver att barn får nya kunskaper och erfarenheter genom samspel och lärande med och av varandra, vilket kan ske via kommunikation och imitation. Jensen (2013, s. 74) belyser Vygotskijs teori om lek, vilken är indelad i fyra grundläggande delar. Dessa innebär att barn leker eftersom de har ett behov av önskningar som inte är uppfyllda, de behoven fylls genom lek. Därefter förklaras att leken har sin grund utifrån barns intellektuella funktioner, deras känslor och samhörighet. Därtill nämns att barn i leken kan framställa lekscenarier, vilket innebär att barnen använder sin fantasi i leken. Den sista delen omfattar de regler som finns i leken, vilka inte är förutbestämda utan kan ändras under lekprocessen. I relation till vår studie kan den sociokulturella teorin användas för att få syn på och förstå hur pedagoger stöttar och utmanar barn i deras motoriska utveckling. Teorin kan även användas för analysen av barns motorik då interaktion, samspel, kommunikation och lärande är av betydelse för barns motoriska utveckling. Enligt Läroplan för förskolan (Skolverket 2018, ss. 7–9) är det dessutom väsentligt att pedagoger tillsammans med barn ägnar sig åt motoriska aktiviteter och hur de interagerar med barnen i det sammanhanget blir då viktigt för barns motoriska utveckling. Detta bidrar då till att barn utmanas och utvecklas i sina motoriska färdigheter vilket även resulterar i att de får nya kunskaper och erfarenheter.

Pihlgren (2017, s. 32) förklarar ett begrepp inom den sociokulturella teorin vilket är den proximala utvecklingszonen. Begreppet innebär att barn utvecklas samt erhåller nya erfarenheter och kunskaper i samspel med andra individer. Säljö (2014, s. 123) belyser att barn i den proximala utvecklingszonen är mer mottagliga för stöttning vilket bidrar till utveckling. Denna stöttning kan barn få med hjälp av personer med mer erfarenheter. Arnqvist (2020, s. 222) menar att dessa stöttande personer kan vara pedagoger men även andra barn med mer erfarenhet och kunskaper. Andersson och Fagerström (2020, s. 88) lyfter fram att barn utvecklas då de får utmaningar som är lite svårare än vad de behärskar. I vår studie kan den proximala utvecklingszonen kopplas samman med vårt syfte och frågeställningar då vi bland annat undersöker hur förskollärare arbetar och utmanar barn i deras motoriska lärande i varierande utomhusmiljöer och vid riskfylld lek. Begreppet kan även kopplas till hur förskollärarna stöttar barnen i deras motoriska utveckling samt vilka riskfyllda lekar som tillåts. Vilka riskfyllda lekar som accepteras och tillåts kan vara en svår balansgång. Detta då den riskfyllda leken bidrar till att barn får möjligheter att utvecklas eftersom de utmanar sig själva och sina färdigheter, samtidigt som leken ska ske under kontrollerade former så den inte blir farlig eller svår för barnen.

Inom den sociokulturella teorin finns begreppet mediering som Säljö (2020, ss. 275, 277) redogör för och förklarar att det handlar om människors tankar och visualiseringar som präglas av den kultur och omvärld de lever i. Därtill beskrivs att mediering innebär att använda språkliga och fysiska redskap. De språkliga redskapen används för att kommunicera med genom bland annat det verbala språket och de fysiska redskapen innefattar fysiskt material. Begreppet mediering kan i

vår studie handla om att barnen utför fysiska handlingar genom att öva sin motorik med olika material som förskollärarna erbjuder dem. Mediering kan även handla om kommunikationen mellan pedagoger och barn samt barn emellan.

4. Metod

I detta avsnitt redovisas val av metod, därefter redogörs för studiens urval, genomförande, forskningsetik, reliabilitet och validitet, avslutningsvis presenteras studiens analys.

4.1 Val av metod

Vi har utgått från en kvalitativ metod i vår studie, Christoffersen och Johannessen (2015, s. 16) förklarar att kvalitativa metoder kan bestå av öppna frågor, vilket innebär att deltagarna får besvara frågor utifrån egna åsikter och tankar vilket kan bidra till utförliga och innehållsrika svar. I vår undersökning användes den kvalitativa metoden då vi ansåg den mest lämplig för undersökning av vårt syfte och frågeställningar. Syftet med studien var att undersöka hur förskollärare arbetar i utomhusmiljön och hur riskfylld lek används för att främja barns motoriska utveckling. Genom att använda den kvalitativa metoden så bidrog det till att vi kunde få en djupare förståelse om området då vi fick vetskap om förskollärares åsikter och arbetsätt.

Christoffersen och Johannessen (2015, s. 17) lyfter fram att datainsamlingen i kvalitativa metoder kan vara olika slags intervjuer, gruppsamtal eller observationer. Vidare förklaras att datan som samlas in ska besvara det syfte och frågeställningar som studien ska undersöka. I vår studie har den kvalitativa datainsamlingsmetoden self-report (se bilaga 4) använts. Davidsson (2007, ss. 70–71) beskriver metoden som innebär att respondenterna får besvara ett antal frågor om forskningsområdet som skall undersökas. Därefter förklaras att frågorna ska vara välformulerade där respondenterna uppmanas att besvara frågorna så utförligt som möjligt. Vår self-report bestod av en kort sammanfattande inledning om riskfylld lek och om utomhusmiljöns betydelse för barns motoriska utveckling. Den innehöll nio öppna frågor varav två bakgrundsfrågor, förskollärares ålder och yrkesverksamma år. Resterande frågor var utformade utifrån studiens syfte och frågeställningar. Frågor förskollärarna besvarade var exempelvis: ”Beskriv hur du arbetar med barns motoriska utveckling utomhus” och ”Vad är ditt förhållningssätt till riskfylld lek?” ”Ge exempel på riskfylld lek som förekommer i din barngrupp för att främja barnens motoriska utveckling”. I vår self-report uppmanades förskollärarna besvara frågorna detaljerat, vilket Davidsson (2007, s. 71) beskriver är fördelaktigt för att svaren ska bli så utförliga som möjligt. Davidsson (2007, s. 79) betonar att respondenterna genom self-report får skälig tid till att fundera över frågorna och därmed kunna svara så utförligt som möjligt. I den genomförda studien valdes self-report då vi liksom Davidsson menar att det är en metod som ger förskollärarna tid till att reflektera över frågorna. Förskollärarna i vår studie fick valmöjligheten att själva bestämma när de kunde avsätta tid till att besvara frågorna och när verksamheten tillät det.

En annan anledning att metoden self-report användes var för att vi ansåg den positiv då vi inte medverkade under intervjuerna, vilket bidrog till att vi inte påverkade förskollärares åsikter och svar. Hade den kvalitativa metoden observation istället använts i studien så skulle det bidragit till att vi inte fått vetskap om förskollärares åsikter och uppfattning om området. Vi valde även bort den kvalitativa metoden intervju med fysiskt deltagande, eftersom vi av erfarenhet vet att dagarna på förskolan är intensiva och att tiden ofta inte räcker till. Därav tänker vi att det kunde varit svårt för förskollärarna att avsätta en bestämd tid till intervjuer.

4.2 Urval

Till studien har 35 förskollärare tillfrågats om att besvara en self-report. Vi har använt oss av det Christoffersen och Johanssen (2015, s. 56) beskriver som ett kriteriebaserat urval där vi enbart valt att tillfråga förskollärare. Förskollärare valdes för att erhålla kunskaper om deras arbetsätt gällande riskfylld lek och hur de arbetar i varierande utomhusmiljöer för att utmana och stötta

barnen i deras motoriska utveckling. Vi har även använt oss av det Christoffersen och Johannessen (2015, s. 57) benämner som ett slumpmässigt urval i valet av förskolor. För att komma fram till vilka kommuner och rektorer vi skulle tillfråga om medverkan i studien, sorterades förskolor och kommuner vi tidigare har erfarenhet från bort. Förskolorna till studien söktes sedan fram genom en internetsökning. Både kommuner och förskolor valdes ut slumpmässigt utan några kriterier som exempelvis hur kommunerna och förskolorna arbetar. De tillfrågade förskollärarna arbetar på åtta olika förskolor i tre olika kommuner. Av de 35 tillfrågade förskollärarna fick vi tillbaka fyra besvarade self-reports, vilket resulterade i ett bortfall på 31 self-reports. På grund av det höga bortfallet valde vi att använda två self-reports från pilotstudien som genomfördes inför att self-report e-postades till förskollärarna. Detta för att få fram ett bredare och mer omfattande resultat.

4.3 Genomförande

Studien inleddes med att vi utifrån valt kunskapsområde sökte fram tidigare forskning i databaserna PRIMO och Diva samt i litteratur som omfattade barns motorik, utomhusmiljö och riskfylld lek. Därefter utformades ett syfte och frågeställningar som studien skulle utgå ifrån, efter det kunde relevanta self-reportfrågor utformas. I vår studie utgick vi ifrån tillvägagångssättet Bryman (2018, ss. 565–566) förespråkar som belyser vikten av att de frågor som ställs till respondenterna tar sin utgångspunkt i studiens frågeställningar. Vidare förklaras att frågor som berör samma område ska ställas i följd och vara skrivna så att respondenterna förstår frågornas innehåll. Under tiden vi sammanställde en self-report kontaktades tre slumpmässigt utvalda förskolerektorer via telefon. Detta för att få deras samtycke och medgivande till att deras förskollärare medverkade i studien. Till rektorerna e-postades därefter en kort beskrivning om oss och studien samt en beskrivning hur self-report genomförs. Rektorerna upplystes återigen om att det var sex förskollärare på olika avdelningar och olika förskolor som skulle tillfrågas att besvara vår self-report.

I vår studie har vi utfört en pilotstudie som två förskollärare besvarade innan self-report skickats till de berörda förskollärarna i studien. Användandet av pilotstudier förespråkar Bryman (2018, s. 332) som menar att pilotstudier innebär att ett antal individer får besvara frågorna innan de används till studien. Därefter förklaras att en pilotstudie kan medföra att frågorna kan utvecklas, omformuleras och skrivas tydligare inför studien. Vi såg fördelar med att vår self-report besvarades av två andra förskollärare. Detta för att synliggöra ifall omformuleringar var nödvändigt, men även för att få en överblick över hur lång tid self-report skulle ta att besvara. Efter insamlade svar från pilotstudien framgick det att self-report besvarades på ungefär 20–30 minuter. Vi fick positiv respons på self-reportutformningen och därav gjordes inga ändringar i frågorna. Efter att pilotstudien genomförts tog vi återigen kontakt med rektorerna där vi e-postade ytterligare information om studiens tillvägagångssätt. Vi bifogade även self-report, missivbrev (se bilaga 1) och blanketten *Information om behandlingen av personuppgifter* (se bilaga 2) samt blanketten *Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig* (se bilaga 3) som skulle signeras och returneras till oss. Dokumenten och blanketterna vidarebefordrade sedan rektorerna till de utvalda förskollärarna. En av de tillfrågade rektorerna var vid första kontakt osäker på ifall förskollärarna skulle kunna delta i studien på grund av tidsbrist. Då vi inte fick någon mer återkoppling från rektorn ifall sex förskollärare tillfrågats om deltagande i studien så är de inte medräknade i studiens urval och bortfall.

I missivbrevet förskollärarna erhöll beskrevs studiens syfte, information om hur de forskningsetiska riktlinjerna tas hänsyn till i studien och vad self-report innebär. Förskollärarna fick även information om hur de skulle gå till väga för att besvara och skicka tillbaka den ifyllda self-report och blanketten om *Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig*. I denna blankett framgick de rättigheter deltagarna hade i studien, att studien var frivillig, kunde avbrytas när som helst och vilka personuppgifter som behövdes till studien samt att individer och platser avidentifieras. I blanketten *Information om behandlingen av personuppgifter* tillhandahöll förskollärarna information om hur högskolan i Borås arbetar vid insamling av personuppgifter.

Under genomförandet av vår studie ansvarade vi båda för att ringa till de slumpmässigt utvalda rektorerna. En av oss hade ansvar för e-postkontakten med rektorerna, medan den andra ansvarade över att samla in besvarade self-reports samt vidarebefordra dem så att vi båda fick ta del av det. När sista dagen passerat att besvara self-report var det endast fyra förskollärare som e-postat tillbaka besvarade self-reports. På grund av detta togs återigen kontakt med rektorerna som tillfrågades att påminna förskollärarna om deltagande i studien. Vi frågade även om det fanns möjlighet att e-posta self-reports till ytterligare två förskollärare vardera för att vi skulle erhålla tillräckligt med datamaterial. Alla förskollärarna fick då två extra arbetsdagar för att hinna besvara den. Efter ytterligare påminnelse till förskollärarna om deltagande i studien så resulterade det i att vi inte fick fler besvarade self-reports. För att kunna stärka studiens trovärdighet gjorde vi valet att kontakta och tillfråga ytterligare två rektorer i en annan kommun om medverkan i studien. De två rektorerna gav sitt medgivande om deltagande och tillfrågade sammanlagt 19 förskollärare som arbetar på olika avdelningar. Vi vidarebefordrade då samma information som de andra rektorerna ett par veckor tidigare erhållit. Då vi inte fick tillbaka några fler besvarade self-reports av den sista tillfrågade kommunen så beslutade vi oss för att använda de två besvarade self-reports från pilotstudien.

4.4 Forskningsetik

Forskningsetik behöver forskare ta hänsyn till när forskning och studier ska utföras. I forskningsetik ingår bland annat *informationskravet*, *samtyckeskravet*, *samtycke*, *sekretess*, *tystnadsplikt*, *anonymisering* och *konfidentialitetskravet*. Löfdahl (2014, s. 36) belyser informationskravet vilket innebär att deltagarna ska få information om undersökningen som ska utföras. Vidare beskrivs att förskolans rektorer ska kontaktas och informeras om studien innan den kan genomföras. Informationskravet har tagits hänsyn till i vår studie genom att vi först kontaktade rektorerna via telefon för att få deras medgivande till att förskolorna och förskollärarna kunde medverka i studien. Därefter skickades mer information ut gällande studien. Löfdahl (2014, s. 36) lyfter även fram samtyckeskravet vilket innebär att individerna som deltar i studien ger sitt samtycke till medverkan. Samtyckeskravet beaktade vi genom att skicka ut information till förskollärarna om att deltagandet i studien var frivillig. Förskollärarna fick även ge sitt samtycke genom att signera en samtyckesblankett som de sedan skulle e-posta tillbaka.

Inom forskningsetik finns Vetenskapsrådet (2017, ss. 40–41) centrala begrepp som forskaren ska ta i beaktning vilka är sekretess, tystnadsplikt, anonymisering och konfidentialitet. Vetenskapsrådet (2017, s. 40) lyfter sekretess och menar att en del uppgifter som samlas in är sekretessbelagda och får därmed inte föras vidare. Därefter förklaras tystnadsplikt som ingår i sekretessen, vilket innebär att vissa delar av det insamlade materialet som exempelvis personuppgifter inte får diskuteras med individer utanför studien. Vi har tagit begreppen sekretess och tystnadsplikt i beaktning för att skydda de medverkande förskollärarna genom att vi endast diskuterat det insamlade datamaterialet med varandra. Vidare beskriver Vetenskapsrådet (2017, s. 41) begreppet anonymisering vilket innefattar att inga personliga uppgifter får anges samt att forskarna använder fingerade namn på både förskolor och respondenter. Detta har vi tagit hänsyn till i studien genom att avidentifiera kommuner samt använt de fingerade namnen Camilla, Ellie, Ingrid, Karima, Anna och Mira på förskollärarna. Vetenskapsrådet (2017, ss. 40–41) förklarar även konfidentialitet vilket innebär att forskarna har i uppdrag att skydda individerna genom att inte föra vidare insamlat material och personuppgifter till utomstående. I vår studie har detta tagits i beaktning då vi inte fört vidare uppgifter till andra individer utanför studien för att skydda de medverkande förskollärarna. I studien har vi tagit hänsyn till de centrala begreppen för att skydda förskollärarna som valt att delta i studien.

4.5 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet och validitet är begrepp som används i forskningssyfte. Christoffersen och Johannessen (2012, s. 21) förklarar att begreppet reliabilitet är kopplat till hur tillförlitlig den insamlade datan är och hur materialet används för att få fram det slutgiltiga resultatet. I vår studie har vi strävat efter att uppnå en god reliabilitet genom att vi samlat in data med tydligt

strukturerade self-reportfrågor. Self-reportfrågorna formulerades som öppna frågor och besvarades självständigt av förskollärarna utan vår påverkan vilket Kihlström (2007, s. 232) menar stärker en studies reliabilitet, eftersom vi inte kan påverka svaren. En positiv inverkan kopplat till reliabilitet menar vi är att respondenterna av self-report är förskollärare, vilket ökar reliabiliteten eftersom förskollärare har studerat förskolläraryrket. Något som kan inverka negativt på reliabiliteten kan vara att följdfrågor inte kan ställas med en self-report samt att det insamlade datamaterialet eventuellt kan misstolkas vilket kan resultera i att analysen inte blir korrekt.

Christoffersen och Johannessen (2012, s. 22) beskriver begreppet validitet vilket innebär hur relevant det insamlade datamaterialet är. I vår studie har vi strävat efter att uppnå validiteten genom att vi utformade self-reportfrågorna så att vårt syfte och frågeställningar skulle komma att besvaras. Detta för att få tillbaka ett relevant och centralt datamaterial som därefter kunde analyseras för att komma fram till ett resultat. En positiv inverkan med self-report är att förskollärare tillfrågats att besvara self-report då de är verksamma inom yrket och kan därmed ge relevanta svar. En negativ inverkan med metoden kan vara att förskollärarna inte får tillfälle att ställa frågor om studien eller frågorna, vilket skulle kunna bidra till irrelevanta svar.

4.6 Analys

Bryman (2018, s. 700) beskriver att det är gynnsamt att påbörja kodning innan för mycket datamaterial samlats in. Vidare förklaras kodning som innebär att urskilja vilken data som är relevant för studien. Därefter poängteras att materialet skall läsas flera gånger vid analysarbetet och när kodning genomförs. Malmqvist (2007, ss. 122–124) redogör för att det insamlade datamaterialet behöver bearbetas. Materialet som sedan bearbetats sammanställs därefter för att svara på och sätts i relation till studiens valda syfte och frågeställningar. En metod Malmqvist (2007, s. 125) beskriver för att analysera datamaterialet är att först skriva ut datamaterialet, därefter markeras relevanta meningar som besvarar studiens syfte och frågeställningar med överstrykningspennor i olika färger. I analysarbetet har vi utgått ifrån Malmqvist (2007) och Bryman (2018, s. 700) tillvägagångssätt då vi påbörjade kodningen av datamaterialet när fyra av self-report var besvarande. Till att börja med skrev vi ut förskollärarnas besvarade self-reports för att på ett strukturerat sätt kunna analysera och koppla samman deras svar. Frågeställningarna om barns motorik, utomhusmiljön och förskollärarnas förhållningssätt samt riskfylld lek färgkodades med olika färger för att synliggöra likheter och skillnader mellan förskollärarnas svar.

5. Resultat

I följande avsnitt kommer resultaten från förskollärarnas besvarade self-reports att presenteras. Resultatet är indelat i kategorier utifrån vårt syfte och frågeställningar, vilka är: Förskollärares arbete för att utmana och främja barns motoriska utveckling utomhus, utomhusmiljöer och material barnen erbjuds för att utmanas motoriskt samt riskfylld lek, en del av arbetet för att främja barns motoriska utveckling och för- och nackdelar förskollärare ser med riskfylld lek. Varje kategori avslutas med en kort sammanfattning.

5.1 Förskollärares arbete för att utmana och främja barns motoriska utveckling utomhus

Förskollärarnas arbetsuppgifter är bland annat att stötta och utmana barn men även att planera och genomföra lärarledda aktiviteter för att främja deras motorik. Samtliga förskollärare i studien beskriver att de i arbetet med barns motorik stöttar barnen på olika sätt för att främja deras motoriska utveckling. Anna förklarar att hon arbetar utifrån den sociokulturella teorin som stöd för att barn genom olika motoriska övningar ska kunna nå den proximala utvecklingszonen. Vikten av att finnas för och stötta barn samt hjälpa dem vidare i deras motoriska utmaningar, genom att sätta ord på fenomen, visa eller förklara för dem skriver även Camilla om. I likhet med

Anna och Camilla skriver Ellie att för att en motorisk utveckling ska ske hos barn så behöver de stöttning till att våga utmanas i sina motoriska färdigheter.

Att våga utmana sig själv är något många barn behöver hjälp med. (Ellie)

Medan Anna, Camilla och Ellie skriver om att barn behöver stöttning för att utmanas motoriskt, beskriver Karima i stället att barn kan behöva lockas till att utmanas och tycka att grovmotoriska övningar är spännande och utmanande. För att alla barn ska få chansen till motorisk utveckling beskriver dessutom Mira att hon arbetar för att alla barn oavsett förutsättningar ska känna att de lyckas utifrån sina egna förutsättningar.

I arbetet med barns motorik beskriver Ellie och Camilla betydelsen av att vara en närvarande pedagog. Genom att vara en närvarande pedagog så är de tillgängliga i miljöerna barnen befinner sig i. Pedagogerna kan då med sin närvaro stötta och hjälpa barn att utvecklas motoriskt. För att barns motoriska utveckling ska främjas och utmanas så skriver Anna om vikten av att vara en medforskande pedagog.

Nästintill samtliga förskollärare förklarar att förskolorna de arbetar på utför planerad och lärarledd undervisning där barnen får möjligheter att utvecklas motoriskt i utomhusmiljön. Dessutom menar Karima att lärarledd utomhusundervisning inte bara främjar barns motoriska utveckling, hon skriver även att barns samarbetsförmågor utvecklas vid dessa undervisningstillfällen. Camilla beskriver att förskolan hon arbetar på främjar barns utveckling genom att arbetslaget planerar för undervisning utomhus i form av olika rörelseaktiviteter, vilka gynnar barn att utmanas motoriskt.

Under veckoreflektionen brukar vi i arbetslaget också planera för vilken undervisning som vi vill erbjuda under veckan utomhus. Till exempel kan det vara dans och rörelse, detta kan då erbjudas genom att vi har musik i högtalare på utomhus och där vi pedagoger är med och leder barnen i dans och rörelse. (Camilla)

I jämförelse med Camilla så arbetar Miras förskola med att utmana barnen motoriskt genom att de har en gemensam rörelsestund med hela förskolan. Under rörelsestunden uppmuntras barn till rörelseglädje genom musik eller instruktioner som bidrar till motoriska rörelser. Mira beskriver ett arbetssätt hon arbetar utifrån för att utmana och främja barns motoriska utveckling.

Jag uppmuntrar barn att röra på sig, springa, hoppa och klättra etc och tycker det är viktigt att det finns miljöer som uppmuntrar till rörelse. Jag brukar ge barnen olika rörelseuppdrag, ex gå stora steg, gå baklänges, gå på sidan, hoppa jämfota/på ett ben. (Mira)

Även förskolan Ingrid arbetar på planerar alltid för vuxenstyrda aktiviteter utomhus där barnen kan utmanas i sin motoriska utveckling, Ingrid skriver:

På vår förskola försöker vi alltid se till att det finns minst två olika vuxenstyrda aktiviteter ute som barnen kan välja mellan. När jag tänker efter gynnar dessa aktiviteter barns motorik på olika sätt och olika nivåer. (Ingrid)

Utöver de gemensamma vuxenstyrda rörelsestunderna och aktiviteterna skriver Karima om vikten av att utmana barn individuellt utifrån deras olika svårigheter. Hon förklarar att barn i förskolan ska utmanas utifrån olika svårighetsgrader. Karima menar att det är en central del i arbetet eftersom barn ska få möjligheter att våga utmana och utveckla sina motoriska förmågor.

[...] Detta för att sedan utveckla nyfikenhet till att prova andra motoriska färdigheter. Ex, klättra upp för en mindre trappa, för att sedan vågar klättra i klätterställning eller att utmanas i att klättra och hålla balansen vid en repstege. Att först automatisera rörelsen för att utmanas i att våga i olika sammanhang där den motoriska färdigheten krävs. (Karima)

Förutom de planerade och lärarledda utomhusaktiviteter nämner Ellie att barns motoriska utveckling även sker i den fria leken när barn vistas utomhus.

Motorik kan delas in i fin- och grovmotorik vilket Camilla skriver om och förklarar att det är betydande komponenter för barns utveckling och avgörande för barns lek. Vidare förklarar Camilla att pedagogerna på avdelningen arbetar för att utmana barnen i deras motoriska färdigheter genom att erbjuda olika utomhusmiljöer. I utomhusmiljöerna får barnen exempelvis öva sina färdigheter på att balansera, rulla, hoppa och koordinera. Medan Camilla förklarar hur de arbetar för att utmana barnen i deras motorik så beskriver Mira att hon har observerat att flera barn har svårt för de grundläggande motoriska rörelserna som exempelvis rulla, hoppa och åla. Därtill skriver även Mira att hennes roll som förskollärare är att möjliggöra att barn får sina rörelsebehov tillgodosedda.

Barn har ett naturligt rörelsebehov och det är mitt uppdrag som förskollärare att tillgodose detta.
(Mira)

Medan Mira beskriver att barn ska uppmuntras till rörelseglädje så poängterar Ellie att barn idag är mer inomhus och mer stillasittande. I och med detta så menar hon att förskolan har en viktig roll som medför att barn ska få vistas i utomhusmiljöer.

I dagens samhälle är det extra viktigt att barnen på förskolan får vara ute och "röra" på sig eftersom man märker och hör att många barn inte får den chansen så ofta annars. (Ellie)

Till skillnad från de övriga förskollärarna skriver Mira och Anna om barns språkliga utveckling och samspel och hur detta är kopplat till barns motoriska utveckling. Mira förklarar att motoriken är betydelsefull för barns språkliga utveckling. Den språkliga utvecklingen kan gynnas då barnen interagerar och kommunicerar med varandra vid motoriska aktiviteter. Anna skriver att barn utvecklas genom samarbete då de lär och utvecklas av och med varandra.

Sammanfattningsvis framgår det att samtliga förskollärare i studien stöttar barnen så de kan utmanas och utveckla sina motoriska förmågor. De flesta förskollärarna belyser även väsentligheten med att vara närvarande och medforskande. Vikten av lärarledd och planerad undervisning som främjar barns motorik lyfter även nästintill samtliga förskollärare fram.

5.2 Utomhusmiljöer och material barnen erbjuds för att utmanas motoriskt

För att barn ska utvecklas och utmanas i sina motoriska färdigheter så erbjuder förskolorna i studien barnen olika och varierande utomhusmiljöer och material. Samtliga förskollärare i studien belyser hur väsentlig utomhusmiljön är för barns motoriska utveckling. De menar att utomhusmiljön ger tillfällen och möjligheter för barn att främja sina motoriska färdigheter. Anna poängterar utomhusmiljöns betydelse och skriver:

Jag tycker att utomhusmiljön har stor betydelse för barns utveckling. (Anna)

Gemensamt för förskollärarna är att de erbjuder olika utomhusmiljöer och material för att utmana barn motoriskt. Ellie, Camilla och Ingrid beskriver sandlådan som en miljö där det finns material som främjar barnens finmotorik. Ellie skriver att finmotoriken utvecklas eftersom leken i sandlådan stimulerar barnen i deras finmotoriska utveckling när de gräver, bygger och konstruerar. Till skillnad från Ellie som beskriver hur finmotoriken utvecklas i utomhusmiljön så lyfter Ingrid att utomhusmiljön bidrar till grovmotoriska utmaningar genom lek.

Jag tycker det är viktigt att det finns någon typ av hinderbana/motorikbana på gården som innehåller olika hinder. Det kan vara att klättra över, krypa under, balansgång, styrka m.m. (Ingrid)

Anna och Ingrid skriver om materialets betydelse och lyfter fram det som en viktig del i barns motoriska utveckling. Anna betonar även vikten av pedagogers medvetenhet när de tillför material för att kunna utmana barn i deras motoriska utveckling.

Samtliga förskolor erbjuder olika material som finns tillgängliga på förskolans utegård. Dessa material kan barnen använda som stöttning i utvecklandet av sina motoriska förmågor. Karima, Mira och Ellie arbetar på förskolor där barn i utomhusmiljön bland annat erbjuds att cykla, gunga, klättra och springa. Liksom Karimas, Miras och Ellies förskolegårdar så erbjuder utegården på Ingrid's förskola att barn får klättra på en klätterställning som finns på gården. Till skillnad från övriga förskolor så skriver Ingrid att det finns kompisgungor i olika storlekar på förskolans utegård där barnen kan öva upp sin motorik. Dessutom beskriver Ingrid att barnen erbjuds materiella redskap som bollar, styltor, gatukritor och såpbubblor, vilket hon menar bidrar till barnens motoriska utveckling. Till skillnad från de andra förskollärarna skriver även Ingrid att de har en ateljé utomhus som främjar barns motoriska utveckling. I utomhusateljén erbjuds barnen varierat material där de bland annat kan skapa, måla och plantera.

Förskolorna Karima, Mira, Camilla och Ingrid arbetar på erbjuder barnen olika motorikbanor där de kan utmanas motoriskt. Både Mira och Ingrid menar på att det material som motorikbanan består av främjar barnens balans och kroppsuppfattning. För att utmana barn motoriskt nämner även Ingrid att det finns en mindre skog på förskolegården. I skogen finns stockar där barnen kan öva sin balans genom att gå balansgång. I likhet med Ingrid skriver Anna att barnen erbjuds olika utomhusmiljöer där de utmanas att träna sin balans. Anna förklarar dessutom att förskolans gård innefattar naturliga element som främjar barns motorik.

Det finns ”naturliga hinder” som kan utmana, t.ex stora stockar, stenar, klättrvänliga träd. (Anna)

Camilla skriver även att det finns olika material och miljöer på förskolans utegård där barnen kan utmanas motoriskt.

På utegården erbjuder vi barnen flera olika miljöer och material där barnen kan utmanas i sin motoriska utveckling. Exempel på miljöer är sandlåda, gunga, skog, sandhög, balansbana, tunnlar m.m. Exempel på material är bollar, hopprep, sandleksaker, vagnar, bilar, plankor, stenar m.m. (Camilla)

Förskollärarna skriver om fler miljöer som deras förskolegårdar erbjuder. Förskolorna Karima, Mira och Anna arbetar på har träd barnen kan klättra och utforska i, vilket stimulerar deras motoriska förmågor. Karima, Ingrid och Mira beskriver dessutom att det finns en större kulle på deras förskolegårdar. Kullen används enligt Mira och Karima av barnen till att rulla utför, medan Ingrid men också Karima beskriver att barnen använder den för pulkaåkning. Öppna ytor kan även främja barnens motorik, Karima och Ellie nämner att deras förskolor har stora gräsytor som barnen kan springa och spela fotboll på. Likt Karima och Ellie beskriver Anna att deras utomhusmiljö på förskolan inkluderar stora ytor där det finns möjligheter för barn att både springa och hoppa. Till skillnad från de övriga förskollärarna förklarar Ellie att de har en stor förskolegård där barnen får utmanas och utveckla sina motoriska färdigheter.

För att utmana barnens motorik skriver Ellie att de går på promenader till närmiljön utanför förskolan med barngruppen, hon förklarar att promenaderna kan vara utmanande för vissa barn. Liksom Ellie skriver Mira att de promenerar till skogen där barnen får leka och utforska med skogen som redskap. I likhet med Ellie och Mira belyser Anna och Karima vikten av att ta vara på närmiljön och skogen där barn får chansen att utmana sina motoriska färdigheter. Till skillnad från Ellie, Mira och Karima så nämner Anna att barns motorik utmanas när de får promenera på varierande underlag som kan bestå av grenar och rötter.

Sammanfattningsvis framgår det att samtliga förskollärare skriver om hur väsentlig utomhusmiljöns betydelse är för barns motoriska utveckling. Förskollärarna betonar att barn ska få tillgång till varierande utomhusmiljöer och material då det gynnar barns motorik.

5.3 Riskfylld lek, en del av arbetet för att främja barns motoriska utveckling

Riskfylld lek definieras som både utvecklande och utmanande för att barn ska kunna utvecklas motoriskt. Nästintill alla förskollärare betonar den riskfyllda leken i förskolans utomhusmiljö som positiv. Detta då barn utmanas och lär sig nya färdigheter genom lek som anses riskfylld. Anna skriver att riskfylld lek utmanar barn i deras motoriska utveckling.

[...] utifrån ålder så är det mesta som utmanar barnet motoriskt riskfyllt men på ett positivt sätt för att utvecklas. (Anna)

Samtliga förskollärare ger olika exempel på vad riskfylld lek kan innebära. Ellie skriver att riskfylld lek kan vara när barnen cyklar. På förskolan där Ellie arbetar finns en backe på utegården som barnen cyklar i med hög hastighet, vilket hon menar kan vara riskfyllt. Anna kopplar riskfylld lek med något som ses som farligt eller utmanande. Utöver det nämner Anna att riskfylld lek kan innebära lek som inte är helt tydlig, där reglerna inte är riktigt färdigutvecklade. Till skillnad från de övriga förskollärarna förklarar Mira att riskfylld lek innefattar när barn utforskar utanför sina lekamar.

Att vara i en riskfylld lek handlar för mig om att barnet ska våga testa något nytt och okänt, med eller utan stöd av mig som förskollärare. (Mira)

Merparten av förskollärarna skriver om hur viktigt det är med närvarande pedagoger då barn ägnar sig åt riskfylld lek. Pedagogerna ska finnas till hands för att stötta men även utmana barnen i olika motoriska rörelser som sker i den riskfyllda leken. Detta för att främja barnen i deras motoriska utveckling. Camilla betonar betydelsen av att det finns regler då barn leker riskfyllda lekar. Dessa regler ska både barn och pedagoger vara medvetna om, känna till och respektera. I likhet med Camilla betonar Ellie att det kan vara en svår balansgång att bedöma vilken lek som ska accepteras och erbjudas i utomhusmiljön. Bedömningen behövs dock för att förebygga eventuella skaderisker som kan uppstå i barns lek, Ellie skriver:

Vi pedagoger ska ge barnen utmaningar hela tiden, men det får inte vara på barnens bekostnad till att det ska eller kan uppstå allvarliga skador[...]Om man ska hårdra det så finns det ju risker i all lek ute på en gård, men så kan man inte se eller tänka. (Ellie)

Förskollärarna skriver om olika aktiviteter och lekar som barn ägnar sig åt på förskolan, vilka kan upplevas riskfyllda. En lek Anna och Ingrid nämner som riskfylld är när barn jagar varandra. En annan lekaktivitet nästintill alla förskollärare lyfter som riskfylld är när barn klättrar. Karima beskriver att klättring kan vara riskfyllt då det kan ske på högre höjder där barnen även kan ha svårigheter med att bedöma avstånd. I den riskfyllda leken anser Mira att klättrandet i träd utmanar barn motoriskt samtidigt som det kan stärka deras egen tillit till sina motoriska förmågor. Ytterligare en lekaktivitet som kan kopplas till den riskfyllda leken kan vara lek med vassa föremål. Karima förklarar att aktiva lekar som innefattar vassa pinnar kan definieras som riskfylld lek. Till skillnad från de andra förskollärarna lyfter Mira att riskfylld lek kan innebära att barnet vågar testa sina gränser genom att våga, till exempel genom att vara med i den spännande leken barnet haft under uppsikt över en längre tid.

Sammanfattningsvis framgår det att nästintill alla förskollärare har en positiv syn på riskfylld lek i utomhusmiljöer. Merparten av förskollärarna betonar även vikten av närvarande och stöttande pedagoger för att förebygga skador som kan ske, men även för att barn ska utvecklas motoriskt i den riskfyllda leken. I flera av förskollärarnas self-reports framgår det att det kan vara en svår balansgång med den riskfyllda leken. Detta då det kan vara svårt att veta vad som ska och inte ska accepteras. Några riskfyllda lekar förskollärarna skriver om och som finns på deras förskolor är till exempel då barnen cyklar i hög hastighet, leker med vassa föremål och när de klättrar.

5.4 För- och nackdelar förskollärare ser med riskfylld lek

Förskollärarna i studien skriver om flera för- och nackdelar med riskfylld lek. Camilla och Anna anser att en fördel med riskfylld lek är att barns självförtroende stärks då pedagogerna utmanar barnen. Anna skriver även att den riskfyllda leken gynnar barnen i deras motoriska utveckling.

[...] att deras motoriska utveckling stärks och utmanas. (Anna)

För att främja och utmana barns motorik lyfter både Camilla och Ingrid fram en annan fördel vilken är att utomhusmiljön är betydelsefull när det kommer till barns utövande av riskfyllda lekar. Camilla skriver att barn i den riskfyllda leken utvecklar sin motorik när de får undersöka och upptäcka närmiljön med kroppen. Likt Camilla förklarar även Ingrid att barn i den riskfyllda leken ska få tillfällen att möta miljöer där det finns utmaningar. Detta menar hon leder till utveckling och lärande hos barnen. Ellie och Karima ser andra fördelar med riskfylld lek, vilket är att leken kan locka barnen att utmana sig själva motoriskt, Karima skriver:

Det riskfyllda lite ”farliga” kan locka barn som annars inte skulle våga prova olika motoriska aktiviteter. (Karima)

Till skillnad från Camilla, Ingrid, Ellie, Anna och Karima skriver Mira att riskfylld lek kan bidra till att barn blir trygga i sig själva och därmed utvecklar en säkerhet till sina motoriska färdigheter.

Förutom fördelar med riskfylld lek skriver även förskollärarna om flertalet nackdelar som finns med riskfylld lek. Karima, Ellie och Anna förklarar att det finns en skaderisk för barn när de leker riskfyllda lekar. Karima lyfter att när barn skadar sig så kan det bidra till en rädsla hos barnet. Detta kan medföra att barnet inte vill delta eller prova aktiviteten eller leken igen, vilket kan göra att de inte vågar testa sig fram och prova aktiviteten eller leken i framtiden.

Liksom Karima skriver även Ellie om en nackdel hon definierar med riskfylld lek, vilket är att en del barn inte vill prova aktiviteter och lekar som känns för otäcka eller svåra. I likhet med de andra förskollärarna ser även Camilla en nackdel kopplat till riskfylld lek, vilket är att leken måste ske under kontrollerade former. Hon menar att ifall leken inte är kontrollerad så finns en risk att barn skadar sig. Medan Camilla lyfter att den riskfyllda leken behöver ske under kontrollerade former så förklarar Ingrid behovet av närvarande pedagoger som betydelsefullt när barn utövar riskfyllda lekar. Finns inte närvarande pedagoger som stöttar barnen i deras utforskande av riskfylld lek så kan det bidra till att de inte utmanar sig själva med riskfyllda lekar vilket Ingrid ser som en nackdel.

Om vi pedagoger inte är närvarande och inte kan både se vad som händer eller finnas där och stötta dem. Det kan vara bra att sätta upp en tid eller bestämma hur länge en riskfylld lek ska pågå, för att minska risken för misslyckanden. (Ingrid)

Både Mira och Anna skriver att pedagogers inställningar till riskfylld lek kan upplevas som en nackdel. Eftersom pedagogers inställningar kan bidra till att barn inte utmanas och får de erfarenheter som den riskfyllda leken erbjuder för deras motoriska utveckling. Anna förklarar väsentligheten av att se vilka för- och nackdelar den riskfyllda leken erbjuder barn.

Vi som pedagoger behöver tänka en gång till innan man säger t.ex nej till riskfylld lek, vad är för och nackdelarna i leken. (Anna)

Sammanfattningsvis lyfter förskollärarna både för- och nackdelar med riskfylld lek. I resultatet framgår det att förskollärarna ser positivt på den riskfyllda leken, som till exempel att barn blir mer självsäkra och utmanar sina motoriska förmågor. De lyfter dock även nackdelar med riskfylld lek som exempelvis att barn kan skada sig eller blir rädda. Förskollärarna betonar dessutom vikten av närvarande pedagoger för att barnens riskfyllda lekar ska vara säkra och under kontrollerade former.

6. Diskussion

I följande avsnitt kommer resultatet diskuteras utifrån studiens syfte och frågeställningar genom att sättas i relation till tidigare forskning och litteratur samt utifrån den sociokulturella teorin. Detta för att skapa en fördjupad förståelse kring hur förskollärare arbetar i utomhusmiljön samt hur de implementerar riskfylld lek i verksamheten för att utmana och främja barns motoriska utveckling.

6.1 Förskollärares arbete för att utmana och främja barns motoriska utveckling utomhus

Gustavsson (2021, ss. 124, 129) och Ericsson (2005, ss. 132–133) lyfter fram betydelsen av att pedagoger är stöttande för att barn ska utvecklas och utmanas i sina motoriska färdigheter. I vår studies resultat betonar samtliga förskollärare vikten av stöttande pedagoger för att främja barns motoriska utveckling. Pedagogers stöttande arbetssätt kan i studiens resultat även kopplas till att pedagogerna är närvarande och medforskande i främjandet av barns motorik. I resultatet framkommer det dessutom att en närvarande pedagog ska finnas tillgänglig i de miljöer barn vistas i, detta för att kunna stötta och hjälpa dem i deras motoriska utveckling, vilket även Gustavsson (2021, ss. 124, 129) och Ericsson (2005, ss. 132–133) betonar vikten av. Av förskollärarnas svar framkommer betydelsen av att vara en medforskande pedagog, där pedagoger och barn bland annat utforskar, analyserar och reflekterar tillsammans. Detta bidrar då till att barn utvecklas och utmanas i sina motoriska färdigheter. En av förskollärarna i studien nämner den proximala utvecklingszonen vilken barn kan uppnå med motoriska övningar. För att främja barn i att nå den proximala utvecklingszonen beskriver förskolläraren att pedagoger behöver vara stöttande, närvarande och medforskande. Detta kan relateras till den sociokulturella teorin och begreppet den proximala utvecklingszonen. Säljö (2014, s. 123) menar att när barn är i den proximala utvecklingszonen så är de mer mottagliga för stöttning, vilket resulterar i att en utveckling kan ske hos barnet. Arnqvist (2020, s. 222) lyfter fram att denna stöttning kan ske från personer som besitter mer erfarenheter och kunskaper än vad barnet har. Den proximala utvecklingszonen kan även kopplas till ytterligare ett resultat från vår studie som belyser att barn behöver stöttning i sin motoriska utveckling. Detta genom att erfarna pedagoger förklarar, visar och sätter ord på fenomen för att barn ska erhålla utökade kunskaper.

I studien framgår det att merparten av förskollärarna utför planerad och lärarledd utomhusundervisning med olika rörelseaktiviteter för att gynna och främja barns motoriska utveckling. Detta kan ses i likhet med Ericsson (2005, ss. 132–133) som lyfter fram att barn behöver utmaningar för att kunna utvecklas motoriskt vilket kan ske genom planerade och lärarledda aktiviteter. Ericsson (2005) menar att barn kan erhålla positiva erfarenheter av rörelseglädje genom planerad och lärarledd undervisning. I likhet med Ericsson (2005, ss. 132–133) förklarar Andersson och Fagerström (2020, ss. 24, 29, 85) pedagogens viktiga roll, där de betonar att barn ska ges tillfällen att utöva motoriska aktiviteter. I exempel från förskollärarna i vår studie beskrivs att förskollärarens roll är att uppmuntra till rörelseglädje genom att bland annat låta barn utöva olika motoriska utmaningar. Av Günseli och Güzin (2017) forskningsresultat beskrivs väsentligheten av att pedagoger anordnar utomhusaktiviteter för barn då det gynnar deras motoriska, språkliga och sociala utveckling. I vår studies resultat framgår det att lärarledda utomhusaktiviteter främjar barns samarbetsförmåga och deras motoriska utveckling. Förskollärarna lyfter även att barns samspel och språkliga utveckling gynnas eftersom barn interagerar och kommunicerar med varandra i motoriska och fysiska aktiviteter. Barns interaktion och språkliga utveckling betonas även av Elfström et al. (2014, s. 31) som förklarar att den sociokulturella teorin innefattar interaktion, språket och samspel samt att dessa delar är centrala för barns lärande.

Av resultatet i vår studie förklarar en förskollärare att motorik kan delas in i fin- och grovmotorik, vilka hon belyser som betydande komponenter för barns motoriska utveckling. Förskolläraren beskriver att barn utmanas motoriskt i olika utomhusmiljöer där de exempelvis kan hoppa,

balansera, åla, koordinera och rulla. Detta belyser även Brage och Linde (2015, s. 11) som förklarar att barns grovmotorik utvecklas när de vistas i varierande utomhusmiljöer.

6.2 Utomhusmiljöer och material barnen erbjuds för att utmanas motoriskt

Samtliga förskollärare i vår studie beskriver att utomhusmiljön är viktig för barn då miljön främjar deras motoriska utveckling. De menar att utomhusmiljön ger barn många möjligheter till att utveckla sina motoriska färdigheter. Även Niemistö et al. (2019) och Kemple et al. (2016) och Mårtensson (2004) forskningsresultat visar att utomhusmiljön är betydelsefull för barns motoriska utveckling eftersom miljön främjar deras motoriska förmågor.

I vår studies resultat framgår det att förskollärarna erbjuder barnen varierande miljöer och material i syfte att utmana och stötta dem i deras motoriska utveckling. Flertalet av förskolornas utomhusmiljöer erbjuder bland annat barnen att cykla, gunga och klättra för att utmana barnen i deras motoriska utveckling. I resultatet framkommer även att förskolornas utomhusmiljöer erbjuder barnen varierande material som exempelvis bollar, styltor, gatukrutor, sandleksaker och hopprep. Att förskollärarna tillhandahåller barn varierande material kan kopplas till en del av begreppet mediering, vilket Säljö (2020, ss. 275, 277) menar kan vara fysiskt material. I vår studie beskrivs att en av förskolorna ger barnen möjlighet att utmanas motoriskt när de vistas i en utomhusateljé. I utomhusateljén erbjuder pedagogerna barnen ett varierat material vilket förskolläraren menar gynnar den motoriska utvecklingen. I resultatet framgår även att mer än hälften av förskolornas utomhusmiljöer erbjuder barnen motorikbanor. Förskollärarna beskriver att barn utmanas i sin motoriska utveckling med motorikbanor, där två av förskollärarna nämner att motorikbanan främjar barns balans och kroppsuppfattning. En del av förskolornas utegårdar erbjuder även stockar och stenar där barnen kan öva sin balans och motoriska förmåga. Liksom förskollärarna förklarar Andersson och Fagerström (2020, s. 82) och Gustavsson (2021, ss. 124, 129) att barns motorik gynnas av olika utomhusmiljöer som erbjuder barn motorisk träning, genom att de bland annat kan hoppa från stenar och balansera på stockar.

Resultatet i vår studie visar att merparten av förskollärarna beskriver att det finns öppna och stora gräsytor i utomhusmiljön på förskolorna de arbetar på, där barnen kan utmanas motoriskt. Förskollärarna skriver att de öppna ytorna ger barn större möjlighet till att springa, hoppa och spela fotboll. Liksom förskollärarna i vår studie skriver även Ericsson (2005, s. 123) och forskningsresultat från Mårtensson (2004) vikten av att det finns öppna ytor i utomhusmiljön. Mårtensson (2004) förklarar att de öppna ytorna bidrar till att barns motorik främjas och utmanas då de har en större rörelsefrihet i utomhusmiljöer. Även Ericsson (2005) nämner att barns motorik främjas av att förskolegården erbjuder barnen öppna ytor där de får möjligheter att hoppa och springa.

Niemistö et al. (2019) forskningsresultat belyser att barns motorik utmanas av att de får möta olika utomhusmiljöer som till exempel kullar, buskar och träd. I vår studies resultat framkommer det att tre av förskollärarna nämner att deras förskolor har en kulle på gården där barnen leker. Förskollärarna menar att lek på kullen främjar barns motoriska utveckling då de bland annat utmanas i pulkaåkning och i att rulla utför. Hälften av förskollärarna nämner dessutom trädens betydelse. På förskolorna de arbetar finns träd i utomhusmiljön, där barn kan klättra och utforska vilket bidrar till att deras motoriska förmågor stärks. Att barn får möjlighet att klättra beskriver Copeland et al. (2012) i deras forskningsresultat som en betydelsefull aspekt för barns motoriska utveckling.

Nästintill alla förskollärare i vår studie skriver om vikten av att ta tillvara på närmiljön och skogen. De nämner att skogen kan användas som redskap där barn får tillfällen att utforska, vilket stimulerar deras motoriska utveckling. I skogen får även barnen möjlighet att gå på varierande underlag vilket främjar deras motorik. Betydelsen av att barn får möta varierande underlag i naturområden beskriver Brage och Linde (2015, s. 11) som väsentligt för barns motoriska utveckling. Vikten av att barn erbjuds möta varierande utomhusmiljöer för att främja deras

motorik betonar även Ohlsson (2021, s. 21). Ohlsson (2021) menar att skogen bidrar till motoriskt främjande hos barn eftersom de får möjlighet att röra på sig i större utsträckning i naturen.

6.3 Riskfylld lek, en del av arbetet för att främja barnens motoriska utveckling

Riskfylld lek kan definieras med sex olika kategorier vilka Sandseter (2007) beskriver i sitt forskningsresultat. I resultatet från vår studie synliggörs tre av Sandseter (2007) kategorier om riskfylld lek. Resultatet visar att barnen på förskolorna erbjuds lek i hög hastighet, lek från höga höjder och lek med farliga verktyg. En förskollärare nämner att barn får cykla utför en backe i hög hastighet. Merparten av förskollärarna lyfter att barnen klättrar på högre höjder och en förskollärare skriver att barnen leker med vassa pinnar, vilket faller under kategorin lek med farliga verktyg. Av Sandseter (2007) kategorier om riskfylld lek var det tre kategorier som inte synliggjordes i förskollärarnas arbete. Dessa var lek vid farliga naturelement, grovlek och lek där barn kan gå vilse eller försvinna. Resultatet visar att förskollärarna i vår studie ser att det finns både fördelar och nackdelar med riskfylld lek. De fördelar förskollärarna skriver om riskfylld lek är att barns motorik utmanas och att deras självförtroende stärks. En av förskollärarna beskriver att barns självförtroende stärks då pedagogerna utmanar barnen i deras motoriska färdigheter. En annan förskollärare nämner att när barns självförtroende stärks så bidrar det till att barnet känner en trygghet i att använda sina motoriska färdigheter. Dessa positiva aspekter fann även Obee, Sandseter, Gerlach och Harper (2021) i sitt forskningsresultat där de belyser fördelarna med riskfylld lek, vilka är att barns självförtroende och motoriska färdigheter stärks och utvecklas. Samtliga förskollärare i vår studie ansåg riskfylld lek som positiv för främjandet av barns motoriska utveckling. Detta går i linje med Lilla (2022) och McFarland och Laird (2018) som i sitt forskningsresultat beskriver att riskfylld lek anses positiv då barn utmanas motoriskt.

Axelsson (2023, s. 50) belyser utomhusmiljöns betydelse i den riskfyllda leken, vilket är att barn utmanas i sina motoriska färdigheter. I likhet med Axelsson (2023) beskriver Coe (2017) i sitt forskningsresultat att det är gynnsamt för barn att vistas utomhus samt att utomhusmiljön bidrar till att de kan stärka sin motorik. I vår studie kan vi relatera betydelsen av riskfylld lek i utomhusmiljön till Axelsson (2023) och Coe (2017) då förskollärarna skriver om att den riskfyllda leken i utomhusmiljön är betydelsefull. Förskollärarna i vår studie lyfter även att utomhusmiljön ska bidra till att barn får tillfällen att utmanas motoriskt. De skriver dessutom om nackdelar med riskfylld lek vilket är att barn kan skadas när de leker riskfyllda lekar. I resultatet framgår även att en av förskollärarna anser att den riskfyllda leken behöver ske under kontrollerade former, detta för att förhindra eventuella skador som kan uppstå i den riskfyllda leken. Pedagogers oro över att barn skadar sig i den riskfyllda leken beskriver även Lilla (2022), Axelsson (2023, s. 27), Bilton (2020) och Liu och Birkeland (2022).

Liu och Birkeland (2022) och Coe (2017) belyser i sitt forskningsresultat att pedagogers roll i den riskfyllda leken är att uppmuntra, skydda och stötta barnen när de utövar riskfyllda lekar. I vår studie nämner en av förskollärarna en nackdel hon anser med riskfylld lek. Förskolläraren menar att om pedagoger inte är närvarande och stöttar barnen när de utforskar riskfyllda lekar kan det bidra till att barnen inte utmanar sig själva med att leka riskfyllt. Medan en av förskollärarna beskriver nackdelen av att inte vara en närvarande pedagog, så beskriver majoriteten av förskollärarna betydelsen av att vara närvarande och stöttande pedagoger när barn leker riskfyllda lekar utomhus. Förskollärarna menar att de behöver utmana barnen i den riskfyllda leken för att främja deras motoriska utveckling.

7. Metoddiskussion

I detta avsnitt diskuteras de för- och nackdelar vi funnit med metoden self-report.

Vi bestämde oss relativt omgående att vi skulle använda den kvalitativa metoden self-report i vår studie, med ett urval där förskollärare besvarade intervjufrågor via e-post. Detta då vi ansåg metoden som fördelaktig både utifrån förskollärarnas och vårt perspektiv. Förskollärarna fick själva bestämma när de kunde avsätta tid att besvara self-reportfrågorna. För oss var metoden gynnsam då materialet inte behövde transkriberas utan de besvarade self-reports kunde användas direkt till analysarbetet, vilket även Kihlström (2007, s. 54) betonar.

De nackdelar vi funnit med metoden är att vi inför studien räknat med fler besvarade self-reports och inte så hög andel bortfall. Detta har resulterat i att studien inte blivit lika omfattande som tanken var från början. Under processens gång med insamling av datamaterialet har en rädsla funnits att inte erhålla tillräckligt material till studien, vilket Davidsson (2007, s. 78) beskriver som en risk med att använda self-report som metod. På grund av det höga bortfallet kontaktades rektorerna ytterligare en gång för att skicka ut påminnelse till de berörda förskollärarna. För att eventuellt erhålla ett mindre bortfall hade vi kunnat frågat rektorerna om förskollärarnas e-postadresser. Detta hade medfört att vi kunnat kontakta förskollärarna personligen via e-post med fler påminnelser om deltagande i studien.

Eftersom vi inte fick in fler besvarade self-reports efter att rektorerna skickat ut påminnelse om deltagande så kontaktades två rektorer till i en annan kommun. Detta resulterade i att väntan på besvarade self-reports tog längre tid än förväntat, och då vi inte fick in fler svar var vår väntan obefogad. Eftersom vi hade ett stort bortfall av self-reports så hade ett tillvägagångssätt i stället kunnat varit att vi åkt till de berörda förskolorna, där vi presenterat oss och vår studie samt lämnat ut self-reports på plats. Förskollärarna hade då fått möjlighet till att ställa frågor och även kunnat besvara self-report anonymt genom att lägga dem i en försluten låda som vi lämnat på förskolorna. Lådorna hade vi sedan hämta upp vid ett senare förutbestämt tillfälle. Vi vet dock inte om det var att förskollärarna hade velat vara anonyma, om tid att besvara self-report inte fanns eller om det var någon annan aspekt som var avgörande för att inte vilja delta i studien. Ett annat alternativ för att få fler besvarade self-reports hade varit att vi e-postat self-reports till rektorer på förskolor vi haft tidigare erfarenhet och kontakt med. Detta tror vi i efter efterhand kunnat bidragit till fler besvarade self-reports, då både rektorerna och förskollärarna känt till oss. Andra bidragande faktorer till det höga bortfallet skulle kunna vara att förskollärarna inte är vana tala om lek i termer som riskfylld lek eller att det ännu inte finns mycket svensk forskning om riskfylld lek. Dessa nämnda faktorer skulle möjligtvis bidragit till att förskollärarna valde att inte besvara self-report. Även om vi hade ett högt bortfall av self-report så resulterade det ändå i att vi kunde koppla ihop vårt resultat till tidigare forskning och litteratur där den tidigare forskningen funnit liknande resultat som vi och därmed kan vårt resultat ändå vara trovärdigt. Hade vi haft ett större utfall så tror vi att studiens resultat skulle vara likvärdigt, men det hade dock resulterat i att vi kunnat analysera fler likheter och skillnader mellan förskollärarnas svar, och därmed kunnat göra fler jämförelser i förskollärarnas arbete med barns motorik i utomhusmiljöer och vid riskfylld lek.

Vi anser dock att metoden self-report varit positiv eftersom de förskollärare som besvarat self-reportfrågorna har besvarat dem utförligt. Metoden bidrog dessutom till att vi erhöll förskollärarnas åsikter, förhållningssätt och arbetssätt genom de besvarade frågorna i vår self-report vilket var vår avsikt med studien. Att använda en pilotstudie såg vi som fördelaktigt. Detta då förskollärarna i pilotstudien fick besvara self-reports innan de skickades ut till slumpmässigt utvalda förskollärare. Tillvägagångssättet gav oss en säkerhet över att frågorna var begripliga och att svaren från förskollärarna kunde vara relevanta utifrån vårt syfte och våra frågeställningar.

8. Didaktiska konsekvenser

I kommande avsnitt dras slutsatser för vår studie och hur pedagoger kan arbeta för att främja och utmana barns motorik.

I arbetet med denna studie har vi erhållit nya kunskaper kring utomhusmiljöns betydelse för barns motorik men även hur väsentligt det är att pedagoger utmanar och stöttar barnen i deras motoriska utveckling. Studien har dessutom bidragit till nya kunskaper kring riskfylld lek och dess betydelse, samt hur riskfylld lek kan implementeras i verksamheten för att främja barns motoriska utveckling och lärande. Utifrån vår studies resultat framkommer vikten av att pedagoger ska arbeta för att alla barn ska utmanas, stimuleras och utvecklas motoriskt, där pedagoger behöver erbjuda barn varierande utomhusmiljöer med tillgängligt material. I förskolans utomhusmiljöer finns större möjligheter till rörelse än vad inomhusmiljön erbjuder då barn i utomhusmiljön bland annat får springa, hoppa och klättra. Ifall pedagogerna inte ger barn möjligheter och tillfällen att vistas i varierande utomhusmiljöer så kan det resultera i att barnen inte utmanas och utvecklas motoriskt i lika stor utsträckning. Det är även väsentligt att pedagoger tillåter barn att leka riskfyllda lekar då det framgår i forskning, litteratur och i vårt resultat att riskfyllda lekar gynnar barns motoriska utveckling.

Vår studies resultat kan bidra till att pedagoger får kunskap om hur de kan utmana barn i utomhusmiljöer och med riskfylld lek för att främja deras motoriska utveckling. Studiens resultat visar även att den riskfyllda leken behöver ses som positiv samt synliggöras mer i den dagliga verksamheten. I vårt resultat framkommer tre av Sandseter (2007) kategorier om riskfylld lek. Utifrån detta ser vi att den riskfyllda leken i förskolorna skulle kunna användas i större utsträckning än vad den gör idag. Att barn får leka riskfyllda lekar grundar sig mycket i pedagogers förhållningssätt och vad de accepterar för lekar. För att riskfyllda lekar ska användas mer i förskolan så skulle pedagoger eventuellt behöva erhålla mer kunskaper om riskfylld lek för att se dess fördelar, och för att barnen ska få möjligheter att utmanas, utvecklas och stimuleras i sin motorik. I studien framgår även vikten av att närvarande, medforskande och stöttande pedagoger finns för barnen när de lär och utvecklas motoriskt i varierande utomhusmiljöer. Avslutningsvis framkommer betydelsen av att barn ska få tillfällen och möjligheter att nå den proximala utvecklingszonen för att kunna utvecklas ytterligare i sin motorik. Detta kan ske genom lekar och aktiviteter som är lite svårare än vad barnet behärskar i nuläget där samspel med andra individer är grundläggande.

Referenser

- Andersson, C & Fagerström, U (2020). *Rörelseglädje för hållbara barn- fysisk aktivitet och välbefinnande i förskolan*. Gothia Fortbildning: Stockholm.
- Arnqvist, A (2020). Barn i förskolan. Från ramsor till bokstäver. I Engdahl, I & Ärlemalm-Hagsør, E. *Att bli förskollärare- Mångfacetterad komplexitet*. (red.). Stockholm: Liber. ss. 222–229.
- Axelsson, S (2023). *Risikfylld lek och undervisning*. Lärarförlaget.
- Bilton, H (2020). Values Stop Play? Teachers' Attitudes to the Early Years Outdoor Environment. *Early Child Development and Care*. 190(1).
<https://doi.org/10.1080/03004430.2019.1653548> [2023-03-27].
- Brage, C & Linde, J (2015). *Naturvetenskap och teknik i förskolan- Med utemiljön som inspiration*. Outdoor Teaching.
- Brussoni, M, Olsen, L-L, Pike, I, & Sleet, D-A (2012). Risky play and children's safety: balancing priorities for optimal child development. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 9(9). <https://doi.org/10.3390/ijerph9093134> [2023-03-28].
- Coe, H-A (2017). Embracing risk in the Canadian woodlands: Four children's risky play and risk-taking experiences in a Canadian Forest Kindergarten. *Journal of Early Childhood Research: ECR*. 15(4). <https://doi.org/10.1177/1476718X15614042> [2023-03-27].
- Copeland, A, Kendeigh, C, Saelens, B, Kalkwarf, H, & Sherman, S (2012). Physical activity in child-care centers: do teachers hold the key to the playground? *Health Education Research*. 27(1).
<https://doi.org/10.1093/her/cyr038> [2023-03-31].
- Davidsson, B (2007). Self report- att använda skrivna texter som redskap. I Dimenäs, J. *Lära till lärare-Att utveckla läraryrket vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. (red.). Stockholm: Liber. ss. 70–81.
- Elfström, I, Nilsson, B, Sterner, L & Wehner- Godée, C (2014). *Barn och naturvetenskap - upptäcka, utforska, lära i förskola och skola*. Stockholm: Liber.
- Ericsson, I (2005). *Rör dig-lär dig motorik och inläring*. SISU idrottsböcker.
- God forskningssed* (2017). (rev.). Stockholm: Vetenskapsrådet
<https://www.vr.se/analys/rapporter/vara-rapporter/2017-08-29-god-forskningssed.html> [2023-03-31].
- Gustavsson, L (2021). Förskolans utemiljö- möjligheter och utmaningar. I Friberg, M & Thulin, S. *Att arbeta med hållbar utveckling i förskolan*. (red.). Gleerups. ss. 117–130.
- Günseli, Y & Güzin, Ö-A (2017). The effect of outdoor learning activities on the development of preschool children. *South African Journal of Education*. 37(2). doi: 10.15700/saje.v37n2a1378 [2023-03-31].
- Jensen, M (2013). *Lektorier*. Lund: Studentlitteratur.
- Kemple, K, Oh, J, Kenney, E & Smith-Bonahue, T (2016). The Power of Outdoor Play and Play in Natural Environments. *Childhood Education*. 92(6).
<https://doi.org/10.1080/00094056.2016.1251793> [2023-03-27].

- Kihlström, S (2007). Intervju som redskap. I Dimenäs, J. *Lära till lärare-Att utveckla läraryrket vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. (red.) Stockholm: Liber. ss. 47–69.
- Kihlström, S (2007). Uppsatsen- examensarbetet. I Dimenäs, J. *Lära till lärare-Att utveckla läraryrket vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. (red.) Stockholm: Liber. ss. 226–246.
- Lilla, H (2022). It's about Taking the Risk: Exploring Toddlers' Risky Play in a Redesigned Outdoor Space. *Education Sciences*. 12(10) DOI:10.3390/educsci12100677 [2023-04-12].
- Liu, J & Birkeland, Å (2022). Perceptions of Risky Play Among Kindergarten Teachers in Norway and China. *International Journal of Early Childhood*. 54(3).
<https://doi.org/10.1007/s13158-021-00313-8> [2023-03-27].
- Löfdahl, A (2014). God forsknings- regelverk och etiska förhållningssätt. I Löfdahl, A, Hjalmarsson, M & Franzén, K. *Förskollärarens metod och vetenskapsteori*. (red.). Stockholm: Liber.
- Malmqvist, J (2007). Analys utifrån redskapen. I Dimenäs, J. *Lära till lärare-Att utveckla läraryrket vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik*. (red.) Stockholm: Liber. ss. 122-125.
- McFarland, L & Laird, S (2018). Parents' and Early Childhood Educators' Attitudes and Practices in Relation to Children's Outdoor Risky Play. *Early Childhood Education Journal*. 46(2).
<https://doi.org/10.1007/s10643-017-0856-8> [2023-03-31].
- Mårtensson, F (2004). Landskapet i leken: en studie av utomhuslek på förskolegården. *Alnarp: Dept. of Landscape planning, Swedish Univ. of Agricultural Sciences*.
<https://pub.epsilon.slu.se/803/1/Fredrika20050405.pdf> [2023-04-05].
- Niemistö, D, Finni, T, Haapala, E, Cantell, M, Korhonen, E, & Sääkslahti, A (2019). Environmental Correlates of Motor Competence in Children -The Skilled Kids Study. *International Journal of Environmental Research and Public Health*. 16(11).
<https://doi.org/10.3390/ijerph16111989> [2023-03-27].
- Obee, P, Sandseter, E, Gerlach, A & Harper, N- J (2021). Lessons Learned from Norway on Risky Play in Early Childhood Education and Care (ECEC). *Early Childhood Education Journal*. 49(1). <https://doi.org/10.1007/s10643-020-01044-6> [2023-03-28].
- Ohlsson, A (2021). *Utomhuspedagogik- utveckling och lärande i naturen*. 2 uppl. Gothia kompetens.
- Olsson, T (2015). *Ute året runt-utomhuspedagogikens möjligheter*. Lärarförlaget: Stockholm.
- Osnes, H, Skaug, H-N, Eid Kaarby, K-M (2012). *Kropp, rörelse och hälsa i förskolan*. Studentlitteratur: Lund.
- Pihlgren, A- S (2017). *Undervisning i förskolan: att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Sandseter, E (2007). Categorising risky play-how can we identify risk-taking in children's play? *European Early Childhood Education Research Journal*. 15(2).
<https://doi.org/10.1080/13502930701321733> [2023-03-27].

Sandseter, E (2009). Characteristics of Risky Play. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*. 9(1). <https://doi.org/10.1080/14729670802702762> [2023-03-27].

Skolverket (2018). *Läroplan för förskolan: Lpfö 18*.
<https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65d5aa/1553968116077/pdf4001>
[2023-03-31].

Sollerhed, A-C, Lindfors, H, Arnrup, L & Myhr, U (2023). Skadligt när barn inte får utveckla motoriken. *Svenska Dagbladet*. 21 april. <https://www.svd.se/a/4oVpBa/skadligt-nar-barn-inte-far-utveckla-motoriken-skriver-flera-debattorer> [2023-04-27].

Stukat, S (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. Studentlitteratur.

Säljö, R (2020). Den lärande människan- teoretiska traditioner. I *Lärande skola bildning- Grundbok för lärare*. Lundgren, U, Säljö, R & Liberg, C. (red.). Natur & Kultur. ss. 225–285.

Säljö, R (2014). *Lärande i praktiken - Ett sociokulturellt perspektiv*. 3. uppl. Studentlitteratur.

Williams, P (2020). *När barn lär av varandra- samlärande i praktiken*. 2. uppl. Liber.

Bilagor

Bilaga 1 Missivbrev

Hej,

Vi heter Hanna Karlsson och Johanna Wade och vi studerar nu vår sista termin på förskolläraryrket vid Högskolan i Borås, där det ingår att göra ett examensarbete utifrån ett eget valt område. Vi är intresserade av barns motorik i utomhusmiljön och tycker att det är viktigt med utomhusvistelse, därav skulle det vara intressant att undersöka hur förskollärare arbetar med barns motorik i utomhusmiljön. Till denna studie har vi valt att vända oss till förskollärare där vi hoppas att du vill dela med dig av dina kunskaper och erfarenheter av att arbeta med barns motoriska utveckling i utomhusmiljön.

Att delta i studien är helt frivilligt och innebär att besvara en self-report som tar ca: cirka 20–30 minuter. Self-report är ett frågeformulär som består av öppna frågeställningar som besvaras så utförligt som möjligt. Du kommer att få besvara nio frågeställningar enskilt och när det passar dig, dock är sista datumet att besvara self-report onsdagen den 19/4 då det är en tidsbegränsad studie. Du får tillgång till self-report genom att öppna det bifogade Word dokumentet. Därefter laddar du ner dokumentet och sparar det på din dator/lärplatta, sedan kan du välja om du vill skriva direkt i dokumentet och spara det för att därefter e-posta tillbaka till oss. Alternativt så skriver du numret på frågan och svaren i ett annat dokument och e-postar sedan tillbaka till adressen nedan. De insamlade svaren kommer sedan att analyseras för att få fram ett resultat i vår studie.

För oss är det viktigt att du känner dig trygg med att delta i studien och därför utgår vi ifrån de forskningsetiska riktlinjerna. Dessa är sekretess, tystnadsplikt, konfidentialitet samt anonymisering, det är då väsentligt att du som deltagande vet vad detta innebär. Du som deltar i studien kan vara säker på att uppgifter och insamlat material inte förs vidare till obehöriga. Dina personuppgifter kommer avidentifieras, vilket innebär att platser och namn i studien är fiktiva så att din identitet skyddas. Det är frivilligt att medverka i studien och du kan när som helst avbryta medverkan under studiens gång. Vi vill dock poängtera hur viktig just din medverkan är för studien för att sprida kunskap om hur förskollärare kan arbeta med att främja och utmana barns motoriska utveckling i utomhusmiljön. För att få ditt samtycke vill vi gärna att du tar del av de två blanketter som är bifogade för mer information om hur dina personuppgifter kommer behandlas. Blanketten *Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig* vill vi att du skriver under och returnerar till oss via e-post om du väljer att medverka. Detta kan du göra genom att signera och skanna in blanketten eller om du signerar och tar kort på den och lägger i ett Word dokument. Genom att skicka in din self-report samtycker du till deltagande.

Har du frågor, funderingar eller synpunkter, tveka inte att kontakta oss på e-postadressen nedan.

Tack på förhand!

Med vänliga hälsningar,
Hanna Karlsson och Johanna Wade

E-post: XXXX

Bilaga 2

Information om behandlingen av personuppgifter

Din personliga integritet är viktig för oss på Högskolan i Borås. Därför är vi angelägna om att all behandling av personuppgifter sker på ett korrekt och säkert sätt i överensstämmelse med gällande lagar och förordningar. Högskolan följer bland annat dataskyddsförordningen, mer känd som GDPR.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för all behandling av personuppgifter inom högskolans verksamhet. Om du har några frågor kring hur dina personuppgifter behandlas kan du läsa mer om hur högskolan behandlar personuppgifter på vår webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>. Du är också välkommen att kontakta ansvarig för den aktuella kursen med frågor.

Dina rättigheter

Högskolan är öppen med hur vi behandlar dina personuppgifter. Om du vill veta vilka personuppgifter som vi behandlar om dig kan du kostnadsfritt en gång per år begära ett utdrag med information om detta (ett så kallat registerutdrag). För att beställa ett registerutdrag kan du använda blanketten för begäran om registerutdrag på högskolans webbplats, <http://www.hb.se/dataskydd>.

I vissa fall kan vi komma att be om samtycke (godkännande) till att behandla dina personuppgifter. Om du lämnar sådant samtycke kan du när som helst ta tillbaka detta. Vi kommer då inte att fortsätta behandla dina personuppgifter. På grund av lagkrav kan vi dock vara förhindrade att omedelbart radera uppgifterna.

Du har rätt att inte bli föremål för automatiserat beslutsfattande, inklusive profilering, dvs. beslut som fattas på teknisk väg utan mänsklig inblandning. Högskolan fattar inte några sådana beslut.

Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter i ett allmänt använt format för att överföra dessa till en annan personuppgiftsansvarig.

Du har rätt att få dina personuppgifter ändrade eller kompletterade om de skulle visa sig vara felaktiga eller ofullständiga.

Du har rätt att i vissa fall få behandlingen av dina personuppgifter begränsad eller avslutad.

Du har rätt att i vissa fall få dina personuppgifter raderade.

Du har rätt att klaga på högskolans behandling av dina personuppgifter till Datainspektionen, som är tillsynsmyndighet.

Kontakta oss

Tel. XXX

E-post: XXX Org.nr: XXX

Dataskyddsombud

Åsa Dryselius

E-post: XXX

Bilaga 3

HÖGSKOLAN I BORÅS

Akademien för bibliotek, information, pedagogik och IT,
Sektionen för förskolläro- och lärutbildning

2023-04-11

Samtycke till insamling och behandling av uppgifter om dig

Som en del av kursen Examensarbete: Att utforska pedagogiskt arbete för förskollärare vid Högskolan i Borås utför vi, Hanna Karlsson och Johanna Wade en studie med syftet att undersöka hur förskollärare arbetar i utomhusmiljön och hur riskfylld lek används för att främja barns motoriska utveckling.

Vi som utför studien skulle vilja att du lämnar din e-postadress och eventuellt din handstil ifall du väljer att fylla i self-report för hand och därefter skanna in den för att returnera via e-post.

Högskolan i Borås är personuppgiftsansvarig för behandlingen, som sker med stöd av artikel 6.1 (a) i dataskyddsförordningen (samtycke). Uppgifterna kommer att användas av oss samt vara tillgängliga för lärarna på den aktuella kursen och centrala administratörer vid högskolan. Uppgifterna kan dock vara att betrakta som allmänna handlingar som kan komma att lämnas ut i det fall någon begär det i enlighet med offentlighetsprincipen.

Uppgifterna kommer att lagras inom EU/EES eller tredje land som EU-kommissionen beslutat har en skyddsnivå som är adekvat, dvs. tillräckligt hög enligt dataskyddsförordningen. Uppgifterna kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i oidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan högskolan dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att uppgifter om mig samlas in och behandlas enligt ovan

---

Underskrift

Namnförtydligande

Ort och datum

Bilaga 4

SELF – REPORT

Vi är intresserade av hur just du som verksam förskollärare arbetar med och resonerar kring utomhusmiljöns betydelse för barns motoriska utveckling och riskfylld lek. Sandseter (2007) skriver i sin artikel *Categorising risky play-how can we identify risk-taking in children's play?* att riskfylld lek innebär att barnen ägnar sig åt lekar som till största del är spännande och fysiska, där det finns möjligheter att barnen skadas. Det kan exempelvis vara att barnen ägnar sig åt lekar från höga höjder, i hög hastighet eller med verktyg som anses farliga som exempelvis rep eller hammare samt lekar där barnen kan skada varandra. Skriv gärna så utförliga och konkreta svar som möjligt under varje fråga.

Bakgrundsfrågor:

1. Vad är din ålder?

Svar:

2. Hur många år har du arbetat som förskollärare?

Svar:

Frågor gällande barns motoriska utveckling i utomhusmiljö:

3. Beskriv hur du arbetar med barns motoriska utveckling utomhus.

Svar:

4. Vad anser du att barn behöver utmanas i för att utvecklas motoriskt? Ge gärna exempel.

Svar:

5. Ge exempel på vilken betydelse du tycker att utomhusmiljön har för barns motoriska utveckling?

Svar:

6. Ge exempel på vilka utomhusmiljöer barnen erbjuds samt vad som erbjuds i miljöerna för att de ska utmanas motoriskt? (exempelvis på gården eller i andra miljöer).

Svar:

7. Vad är ditt förhållningssätt till riskfylld lek? Ge exempel på riskfylld lek som förekommer i din barngrupp för att främja barnens motoriska utveckling.

Svar:

8. Beskriv vilka för- och nackdelar du ser med riskfylld lek kopplat till barns motoriska utveckling?

Svar:

9. Är det något annat relevant för området du vill tillägga?

Svar:

Tack för din medverkan!
Hanna Karlsson och Johanna Wade

HÖGSKOLAN I BORÅS

Besöksadress: Allégatan 1 · Postadress: 501 90 Borås · Tfn: 033-435 40 00 · E-post: registrator@hb.se · Webb: www.hb.se